

ԱՌԵՏԱԲԵՐ

ՈՒՄՈՒՐ Ը ՏԻՆԻՅԷ,

ԻԼՄԻՅԷ, ՊԵՅԹԻՅԷ ՎԷ ՍԻՅԱՍԻՅԷՅԷ ՏԱ՛ԻՐ ՂԱԶԷԹԱ ՏԵՐ

ՃԻԼՏ 49,

ԻՍԹԱՆՊՈԼ, ՓԵՏՐՎԱՐ 3, 1906.

Ն՞ 5

ՍԱՀԻՊ Ի ԻՍԹԵՑԱԶ Զ. Ք. ԿՐԻՆ

ՍԻՒՆԼԼԻՅ Զ. Ս. ՊԱՐՆԱՍ

ՄԵՎԱՏՏ Ը ՄԻՒՆՏԵՐԻՃԷ

Մուկապերաթմը 73. — Պրուսա 75. — Նաթէմամ Գալմը Իշէր 77. — Վալիտէյնէ Մախուս Սառա-
դաթըն Սէմերէլէրի 78. — Մաթպա'ա 79. — Իսլահատ Բիլիսէվիյէ 81. — Էօլիւ 'Ասառ 83. — Բիլիսէլէրաթէն
Խապէրէր 85. — Ատանա Բիլիսէսինն Էվլաթարընա Վէ Տօթլարընա Պեր Րեճա 87. — Գըլլարըմըն Միւթադ-
պէլի 87. — Բիլիսէլէր Վէ Վալըլարըմըն 89. — Մուսասհիհէ Պեր Սիւ'ալ 90. — Էրմէնի Ղադէթալարը 92,
Շուսանաթը Սիյաթիյէ 93. — Սարրաֆիյէ 94:

ՍՈՒԽԱՊԵՐԱԹԵՐԸ

[Պէնտ ի մախսուս]

Պիւր միւլէլիֆին 'էօնտէօնէ թէրէթթիւպ է-
տէն Կախօլ վազիֆէլէրտէն պիւրիսի նէշր իշիւն
քէնտիօնէ կէօնտէրիլմիշ օլան մուհարրէրաթը
րէտտ էթմէրիլէ տիր: Եննէ տէ էկէր պիւր պիւր
ղադէթամըղըն պիր քէօնտէօնէ տէրճէտիլմէքիւզրէ
կէօնտէրիլէն մուհարրէրաթըն հէփիօնի նէշր է-
տէճէք օլտադ, պա'գէն աա'իր հիշ պիր պէնտէ եէր
գալմադ, Բա'նա պիրիլ իզ քի րէտտ էտիլէն մու-
հարրէրաթտան էքօնտիսի քէմալը տիգգաթիլէ գա-
լէմէ ալընմըլար տըր, վէ մուհարրիլէրի անլէրին
ղադէթամըղտա թապ' ու նէշր օլուհուպ օլուհու-
յաճաղարընը անլամադ իւզրէ, զադէթամըղըն
հաթթառան հաթթաշա նէշր օլուհան նախալէրի-
նին վիւրուտիւնէ քէմալը մէրադ իլէ մուհթա-
զըր պուլուհըրար: Օլ մուհարրէրաթըն մուհար-
րիլէրի թարաֆընտան պէսլէնիլէն իւմիտլէրի
պօշա չըգարմազըզ զըպթէ օլուհանադ պիր շէյ
օլմամաթըլէ պէրապէր, հէր հաթթա իճրաթընա
մէճպուր օլտըղմըզ պիր շէյ տիր: Փարզ էտէլիմ քի,
վազիֆէմիզ միւլթէրիլէրիմիզին ֆիքր ու զի'նլէրի
իշիւն զըտա թէտարիլէ էթմէքտէն զիյատէ վիւ-
հուտլէրի իշիւն թա'ամ հաղըրլամադ տըր: Պիւր-

տէն' ճըլըզ վէ սուսըզ գալմը օլան սէպզէ սաթըն
ալմազըղմըզ թալէպ օլուհըր, վէ պուհա տախի
սաթընըն անլէրի եէթիշտիլմէք իշիւն զայէթլէ
չալընպ չապալամը օլմասը, վէ մէքքիւր սէպ-
գէնին սաթընըն պաղչէօնին ֆաղիր թօփրա-
ղընտա պէօլիյէ պիլէն էն ա'լա սէպզէ օլտըղ
սէպզէպ մագամընտա կէօնտէրիլմէքտէ տիր: Եա-
խօտ պիւրտէն ֆէնա վէ եաղսըզ էթ սաթըն ալ-
մամըզ թալէպ օլուհարադ, պուհա սէպզէպ մագա-
մընտա գօյուհարըն աահիպիլին էլինտէն կէլտի-
յի գատար չալընպ չապալամը օլմասընա րադ-
մէն, գօյուհարընը սէմիզլէթմէմիշ օլտըղ կէօն-
թէրիլիր: Պիւր իշպու զայր ի մալաֆֆադ իշի-
լէրտէն տօլայը թէ'էսսիւֆ էտէր, վէ հէր նէվ' մէշ-
րօւ' եօլ իլէ անլէրէ եարտըմ էթմէք իսթէր իսէք
տէ, քէնտիլէրիլէն էյի թա'ամ վէրմէքիլի տէր-
'իւհտէ էթմիշ օլտըղմըզ քիմէլէրէ գարըն օլան
վազիֆէմիզ' անլէրին սէպզէ վէ էթինի ալմամըզա
մանի' օլուր: Պաւ միսալըն զադէթամըղտա' գարի-
յուհըմըզա գարըն ի'թատըն տէր'իւհտէ էթմիշ օլ-
տըղմըզ 'ազլի վէ բաւհանի թա'ամա օլան'ալա-
գա վէ միւհանսէպէթի' այան վէ ալիքեար տըր:

Սա՛իր պիր թագըմ պէնտէր տախի կերչի քէ-
մալը իզթիտար իլէ գալէմէ ալընմը իսէլէր տէ,
էօյլէ մատտէլէրէ տա՛իր տիրլէր, եախօտ մատ-
տէլէրտէն էօյլէ պիր թարգտա պահիս տիրլէր քի
անլէր պիղէ եախօտ մու՛այէնէ վէ թաօվիպ օլուն-
մազ իւզրէ քէնտիրլէրինէ անլէրի թէօլիմ էթտի-
յիմիզ քիմսէլէրէ՝ նէշրէ միւնաօիպ կէօրիւնմէզ-
լէր, վէ նէշր օլունանլար տախի պա՛ղէն թէպտիլ
վէ թա՛տիլ օլունուրլար: Իէնտի թարաֆըմըզտան
էտիլէն թա՛տիլաթ վէ թէպտիլաթըն էսպապը
մուճիպէսինի, էկէր անլէր իլէ կէօրիւնլիւպ գո-
նուշմաղա ֆուրսաթըմըզ օլսա, տա՛իմա քէմալը
մէմնուլէյէթլէ իզա՛ ու պէյան էտէր իտիք: Չօզ
տէֆա տախի թէպտիլաթ պէնտի գըսալթմազ
մագօճէտիլէ ինրա էտիլիւր: Տօթթուճըզ զազէթա-
մըզըն պիր քէօշէսինի քէնտինին պէնտինէ թախ-
սիս էթմէմիզի թալէպ էտէր իսէ տէ, պիլմէզ քի
էկէր պէնտինի հալիլէ նէշր էտէճէջ օլսազ, «պիր
քէօշէ» 3-4 օտիֆէյէ թէհաւվիւլ էտէր: Անըն
գարիյուճը քիրամըմըզըն իշիթմէքտէն մէմնուճ
գալըր տէյիւ զանն էթտիլիմիզ օշօյլէյէճէջ պիր
շէյօի վար իսէ տէ, «օլ շէյի օշօյլէմէջ իշիւն լիւ-
զաւմընտան գիյատէ եէր զապթ էտէր:

Պա՛ղէն պիր մէքթուպըն պիր գըսմընը հազֆ
ու իօզաթ իշիւն պիղիմ օա՛իր սէպէպլէրիմիզ օ-
լուր: Վէ իշթէ պուրատա պիղիմ տէյէճէյիմիզի
միտալէր իլէ էն ա՛լա իզա՛ էտէ պիլիլիզ: Տահա
կէշէնլէրտէ պիր մէքթուպ նէշր էթտիք քի, անըն
պա՛ղը փարշալարը իլէ պէրապէր պիղիմ պէնտի
մախսուլարըմըզտան պիրիսի իւզէրինէ մուհար-
րիլ ի պէնտ թարաֆընտան վազը՝ օլան թէնգիտ
ու մու՛ախաղէյի հալիլ փարշալար տախի քէսիլմիշ
իտի: Պիզ օլ պէնտտէ «Րապալըմըզ Յիօուսըն իքի
ճանը եախօտ իքի նէվ՝ հիօօ ի տէրուճիօի վար
տըր տէյիւ զանն էթմէմէլիլիզ» տէմիշ իտիք: Պիզ
մէզքիւր փարշալը օ զէման անտէ միւնտէրիճ
թէնգիտ ու մու՛ախաղէյէ ճէվապ վէրմէյէ վազթ
վէ եէրիմիզին միւսա՛տտէսի օլմամազընտան նա-
շի թէքը էթմիշ իզ տիր: Պու տէֆա մէզքիւր
մէսէլէյէ ալտէթ էտէր իզ, վէ մուխապիրիմիզին
իթիլազ էյլէտիլի իտտի՛այը թէքար էտէրիզ: Է-
կէր Բրիտտօըն իքի ճանը վար իտի իսէ, օթազ-
տիրտէ օ իքի շախօ իտի, իքի Բրիտտօ վար
իտի տէմէջ տիր: զիրա շախօը, ճէսէտի եախօտ
ճանը թէշքիլ էտէն շէյ նէ՛ տիր: Փարաղա իքի
ճան պիր վիւճուտտէ սաքին օլարազ, հէր պիրիօի
քէնտի պաշնա տիւշիւնսէ, սէվսէ վէ իրատէ էթ-
սէ, օ շէյ իքի շախօ թէշքիլ էտէր: Եախօտ ֆա-
րազա եանտան եէքաիկէրլէրինէ եափընըզ օլարազ

տօղմուշ օլան Սիամը իքիզլէրտէ եալընըզ պիր
ճան սաքին օլսա իտի, օ թագտիրտէ անլէր եա-
լընըզ պիր շախօ թէշքիլ էտէրլէր իտի: Վիւճուտ
թօփրաղա տէօնէր իսէ տէ, ճանլար եաշամաղա
տէվաճ էտէրլէր, վէ հէր ճան այրը պաշնա պիր
շախօ տըր, վէ ի՛թիգատըմըզա կէօրէ, քէնտինին
միւթէֆէրիզ շախօյէթինի իլէ էպէտ մուհաֆա-
զա էտէճէջ տիր: Գալար քի, ի՛թիգատըմըզա,
միւպարէք Ալլահ ինսան — քի վազթըյլէ զէմին
իւզէրինտէ կէզիպ տօլաշմըշ օլուպ էլէվմ օշմա-
տա պիղիմ ճէլիլ խէլաքեարըմըզ վէ շէֆա՛թ-
ճըմըզ տըր — պիր շախօ տըր: Իքի քեամիլ ճան-
լար տա՛իմա յայնի վազթտա յայնի շէյի տիւշիւնիւպ
արգաւլէմէլէր: Աճէպա մուխապիրիմիզ՝ Րապալըմ-
ըն ինսանի ճանը պա՛ղէն պիր շէյ տիւշիւնտիւշիւ
հալտէ, իլահի ճանընըն պաշապ պիր շէյ տիւշիւնմիւշ
օլտըղըն՝ մը, եախօտ անլէր Րապալըմըզըն հայա-
թընըն հէր հանկի պիր ան ու զէմանընտա ֆարգ-
լը շէյլէրէ արգու վէ իրատէ էթտիքլէրինի՝ մի զանն
էտիյօր: Մուխապիրիմիզ քէնտի պէնտինտէ իքի
ճանըն հէր հալտէ իքի հիօօ ի տէրուճիյէ տէլա-
լէթ էտէմէյէճէյիլի իտտի՛ա էթմիշ իսէ տէ, պու-
նըն նաւըլ պէօյլէ օլաճաղընը անլամագտան լոճիզ
օլտըղըմըզ ի՛թիլաֆ էտէր իզ:

Լաքին պու թագտիրտէ Բրիտտօըն քեամիլ
ինսանըղընը ինքեա՛ր մը էտիյօրըզ: Հիշ պիր
վէճիլէ: Բրիտտօըն վիւճուտինտէ եալընըզ ի-
լահի բու՛հ մը սաքին օլուր իտի: Խայըր,
զիրա անըն քեամիլ պիր բու՛հ ը ինսանիսի
վար իտի: Պու խօսուտա իսէ Ղուկազըն Յի-
օուսըն հիքմէթ վէ գամէթտէ իլէրիլէմէքտէ
օլտըղընը զիքը էթմիշ օլմազընտան յաեան
վէ աշիքեար տըր: Էկէր օ կէրշէքտէն ին-
սան օլմազա իտի, օ պիղէ միւշիթաճ օլտըղըմըզ
միտալ օլմազ իտի, վէ անըն պիղիմ եալընըզ ին-
սանի թապի՛աթըմըզա միւշիթէրիք օլմուշ իտիլինէ
վազըֆ օլմազըլ՝ անը պիղէ քեամիլ տէրէճէտէ
եազըն կէթիլմէզ իտի: Օ կէրշէքտէն պիղիմ ին-
սան պիրատէրիմիզ օլուպ, կիւնահտան պէրի օլա-
րազ հէր խուսուտա — բուհանիճէ վէ ճիօմա-
նիճէ — պիղէ միւշապիհ օլտու: Լաքին անըն ի-
լահի պիր ճանը վէ իլավէթէն ինսանի պիր ճա-
նը տախի վար իտի — քի էկէր լիսանըն պիր
մա՛նաք վար իսէ, անը իքի շախօ էթմէքիլիք
տիր — տէյէճէջ եէրտէ, պիզ անըն ճանը հէմ ի-
լահի հէմ տէ ինսանի տիր, տէրիզ: Անըն միւպա-
րէք զաթընտա իքի քեամիլ թապի՛աթ, եա՛նի
ինսանի վէ իլահի թապի՛աթ վէ մահիլլէթ
պիրլէշմիշ իտի: Պու տա՛իրէ ի իտաքըմըզըն

խորհրդիստե՛ ի՞նչ տէ՛, 'ազըմըզա մուխալիֆ տէ-
յիլ տիր։ Պիզ Գիթուս Գրիստոսըն ճէսէտճէ վէ
ճանճա, քեամիլ ինճան վէ 'այնի վազթտա քեա-
միլ վէ պինիհայէ Ալլահ օլաղընը հազիգաթլարըն
էն ճէլիլի մագամընտա, քէմալը հիւրմէթ վէ մին-
նէթտարի իլէ գապուլ էտէրիզ։ Տօգ. Հէնրի
վէնտայըն «Ալէմի չէքք աւ չիւպհէյէ պէշարէթ»
թէնմիյէ օլաւնան քիթապընտա Ալլահըն ինճանի
'էօմրիւ» իւզէրինէ պիր ֆաուլ վար տըր քի զա-
յէթլէ մանտար տըր։ Էկէր մուխապիրիմիզ
պուրատա օլաւ իտի, անա Գրիստոսըն իքի ճա-
նը վար իտի, տէմէքէ, պիզիմ Գրիստոսըն պիր
ճանը վէ իքի թապի'աթը վար իտի, օգոգիւմիւզ-
տէն զիյատէ եախօտ ֆարգիլը օլարագ նէ անլաթ-
մագ իթէտիյինի օրմագ իթէր իտիք։

Տիկէր պիր միսալ ալալմ։ Մուխապիրիւրի-
միզաէն պիրիթի ինճիլի քիլիթէլէրին գատիմ էյի
թա'լիմաթը իչիւն դայուր վէ 'իլմի իլահիյա-
թա 'ա'իտ պիլճիւմէ թէպէտաիւլաթա մուխա-
լիֆ օլաղընտան, շուճա եագըն պիր թարգտա ի-
տարէ ի լիտան էյլէմիլ տիր։ «Իլք վալիտէյնիմիզին
զէմանընտա ալտատան երլան իտի, Էլեկվմ իսէ
ալտատընըլար 'իւլուճը տինիյէ, ֆըզհիյէ վէ ֆէլ-
սէֆիյէ մու'ալլիմէրի կիպի ֆախրի լագապարա
մալիք օլան քիմօէլէր տիրէր։ Պիզ միւմալիւյնին
պէնտինտէն պու 'իպարէյի չըգարտըզ, վէ պէօյլէ
էթմէմիզտէն տօլայը մուհարրիրի պէնտ պիզէ
միւթէչէքքի օլմալը տըր։ Պու 'իպարէ մա'նտար
վէ էյի եագընըլ պիր պէնտտէ ֆէնա պիր լէքէ
իտի։ Զիրա, էկէր պու միսալտա պիր միւնասէ-
պէթ վար իսէ, անըն մա'նտը շու օլուր քի'
մուհարրիրին էֆքեարճա թէխալիւֆ էթտիյի 'իւ-
լուճը տինիյէ վէ օա'իրէ մու'ալլիմէրի' պիլէ պի-
լէ ալտատընըլար տըր։ Միւմալիւյնին անլէրի պու
եօլտա հիւքմ էթմէքլիյէ նէ' հագըր վար տըր։ Հիչ
չիւպհէմիզ եօգ տըր քի 'իլմի իլահիյաթտա իֆ-
րաթ հուրրիյէթֆէրվէր օլուպ տա էֆքեարճա
պիզաէն խայը ֆարգը պուլուճան զաթլար հա-
գիգաթը թէհարրի, վէ հագիգաթը վէ եալընըզ
հագիգաթը թա'լիմ էթմէքլիք խուսուընտա պի-
զիմ գատար խալիօ տիրէր։ Տահաթը վար. ան-
լէր' Ալլահ վէ հէմնէվլէրինի քէմալը խուլուլէ
օէվէն քիմօէլէր տիր։ Էկէր պիզ անլէրի 'իլմի ի-
լահիյաթա մախուս օլան ֆիլանճա էֆքեարճա-
ընտան տօլայը զէլալէթտէ իտիքլէրինի գանն է-
տէր իսէք, մէգքիւր էֆքեարճը բէտա էտէրիզ, վէ
անլէրին գարիյուճը քիրամըմըզա ինթիմալ քի
մուզիւր օլաճագարընը գանն էտէր իսէք, անլէ-
րէ գարըն եագարըզ։ Մուխապիրիմիզին տալի

'այնի եօլտա մու'ամէլէ էտէրէք խաթընա կէլէն
էն գաթ'ի տէլիլ վէ պիւրհանլարը իրատ էթմէսի
միւնասիպ իտի։ Լաքին 'ալէյլէրինտէ իտարէ ի
գալէմ էթտիյի քիմօէլէրին գատտի ալտատընըլար
իտիքլէրինի իտտի'այա չըգըլմագլըզ քէնտի պիւր-
հանընը գարիյուճըն նագարընտա տահա մագպուլ
գրմագ։ Խաթիմէ գարըն 'ատալէթ խիլաֆընտա
աէօյլէնէն հէր աէօզ' օգուլանլարը անա իզհարը
թէվէճճիւհէ մէյլ էթտիրտիյի կիպի, օլ քիմօէնին
քէնտի տէլիլ վէ պիւրհանընըն գա'իֆիլիյինի հիսթ
էթտիյինէ չիւպհէ էթտիրիւր։ Չօճուգար զապլա
էտիպ տէ օա'իր պիւրհան վէ տէլիլէր պօշա չը-
գընճա, պիրի «Սէն ալաֆագ սըն» տէլիլնէ, տի-
կէրի տէ «Սէն քէօփէք օին», տէլիւ ճէվապ վէ-
րիր։ Չօգ տէֆ'ա 'իլմի իլահիյաթա տա'իր միւ-
ճատէլէրտէ միւպահիթլէր' թամմ պու չօճուգ-
լարըն բուհընտա հարէքէթ էտէրէք, եէքտիկէրի-
նէ «հերետիկոս» եախօտ «ալտատընը» թէնմիյէ
էթմէյէ հագըր վէ ամատէ տիրէր։ Էկէր ֆիլան-
ճա էֆքեարճա մու'միւթալա'աթ գարարը իսէլէր,
անլէրին մուզիւր օլաղըլարընը կէօթէրինիզ, է-
կէր պիր քիմօէ աչըգտան աչըղա գալպէն քէօթիւ
պիր քիմօէ իսէ, անը մէյտանա չըգարըզ իլան
էյլէ, Լաքին մուհաքէմէտէ միւսա'ատէթիզ եախօտ
իչթիքեա եօլու իլպար վէ իլանլարտա հագքօրզ
օլմագլըզ' աւալ քեարըն օլմագ։

Աւեհաբէր 'իլմի իլահիյաթտա մուհաֆազա-
քեարանէ էֆքեարա թէվէճճիւհէքար տըր։ Լաքին
իֆրաթ մուհաֆազաքեարըզ տէնիլէն պիր չէյ,
եա'նի քէնտինտէն թէ'աթիւպ վէ իտարընըլըզ
գօգուսը կէլէն պիր հալ վար տըր։ Պիր թա-
ղմ քիմօէլէր վար տըր քի' ապքի պիւթիւն 'իլմի ի-
լահիյաթ էրպապընճա էքքիմիլ ապըլան 'ազա'իտ
սուրէթլէրինի ուղղափառըղա մէհէք թալը մա-
գամընտա գուլլանմագ իթէրէր։ Պիզ պու կիպի
իֆրաթլարտան օագընմագ իթէր իլ, Հէման Բուհ
իւլ Դուստ' ճիւմէմիզի վէ 'ալէ խուսուս լիտանէն
վէ գալէմէն օա'իրլէրէ էֆքեարը տինիյէրինի
թէչքիլ խուսուսընտա եարտըմ էտէնլէրին ճիւմ-
լէսինի հագիգաթ թարիզինտէ իրչատ էյլէյէ։ Ամին։

ՊՐՈԽՍՍ

Պրուսայը իլք տէֆ'ա օլարագ պուճտան 18 օէնէ
էվվէլ, պիր տէֆ'ա տա պուճտան 7 օէնէ էվվէլ զի-
յարէթ էթմիլ օլաղըմըզ միւնասէպէթլէ, պու քէր-
րէ Մուհաբէր եօրթուընը օրատա կէչիրմէք իչիւն քի-
լիսէ թարաֆընտան տա'վէթ օլաւնաղըմըզտա, պու
ֆուրսաթտան իթիֆատէ էտէրէք, Յուլվ. 16յա
միւսատըֆ Սալը կիւնիւ պուրատան հարէքէթ էտէ-

րէք, օրատա պիր հաֆթա գալարդ: Իւք զիյարէթ-
լէրիմիդ եազ մէվօմինտէ օլտըղը իչիւն, օլ տէֆ-
'ալարտա կէօրտիւլիւմիւզ տիլքիւչա մէնգարէլէրէ
պու քերրէ թէօաաիւֆ էթմէտիք: Մէվօմի չի-
թա կերէք նէֆօի չէհրի, կերէք էօնիւնաէքի օվա-
յը էլպիօէ ի գիւմիւրրիտիտէն օյմաւչ իտիյտէ տէ,
եհնէ տէ եէր եէր եէչիլիքլէր կէօրիւնմէքտէ իտի,
վէ ֆազլա օլարադ, Բէչիչ տաղընըն զիրվէսի պէմ-
պէյազ իքիլի սէլճ իլէ թէգեհնէ էտիլմիչ իտի:
Տէրունի չէհրտէ կէօրիւլէն եհնի պինալար, ինչա
էտիլմիչ օլան կէնիչ թարիզլէր, վէ թէ"օիս էտիլ-
միչ օլան միւ"էստէաթ ը իտայրիյէ վէ 'իւմիյէ չէհ-
րին շահրահ ը մէտէնիյէթտէ թէրազզը էթմէքտէ
պուլունտըղըն պէյան էթմէքտէ իտիլէր: Տահա
պու եաղընլարտա թէ"օիս էտիլմիչ օլան Համիտի-
յէ խաթթախանէօի վէ Համիտիյէ սէնայի' մէքթէ-
պինին նատիտէ մէնգարէսի պուլունան պիր մէվ-
զը"տէ ինչա էտիլմիչ օլան վաօի' վէ կիւզէլ պինա-
լարը, վէ չէհրին օրթաքընտա ինչա էտիլմիչ օ-
լաւպ, վիւլայէթին վալիլէրին իգաւէթկեանը օլմաղա
թախսիս էտիլմիչ օլան միւքէլլէֆ գօնադ, չէհրի
պիր գաթ տահա միւչէրրէֆ գըլմըլ տըր: Շէհրին
էմր ի թէրազզընտա վալի ի վիւլայէթ փաշա հազ-
րէթլէրինին օա'յ ու հիւմէթլէրի պիւթիւն էհալի
թարաֆընտան զայէթլէ թաղաթիւր վէ օէնա ու սի-
թայիչլէ գիրը էտիլմէքտէ տիր:

Պրուստատաքի Ինճիլի ճէմա'աթ 200ի միւլէլճա.
վիդ օլաւպ, քիլիօէ ա'գալարը 85 գատար տըր:
Օղլանլար իչիւն պիր մէքթէպլէրի պուլունուպ,
անտէ 28 թալէպէ պուլունմագտա տըր: Պու մէք-
թէպտէ 9 լէյլի շակիրալէր տախի վար տըր: Գըզ-
լար մէքթէպլի' Միս ֆաուրօ վէ Միս Ալէնին
թահթ ը իտարէսինտէ օլաւպ, անտէ 62 թալիպաթ
վար տըր: Պուլարըն արաքընտա 41ի լէյլի տիր-
լէր: Պիր տէ Բինտըրկարթըն պուլունուպ, անտէ
30 գատար չօճաղլար թա'լիմ օլունմագտա տըր:

Պրուստատա պուլունտան էվվէլ խուսուսա գըզլար
իչիւն, մէքաթիպի 'ալիյէ պուլունմըլ իօէ տէ,
աօնրալարը ճէմա'աթ մէքթէպլի ճիւլէթինտէ պիրադ
զաիֆլէնմիչ իտի: Լաքին պու եաղընլարտա Միս
Փաուրօ վէ Միս Ալէնին հիւմէթիլլէ թէ"օիս էտի.
լէն գըզլար մէքթէպի, վէ Պատ. Շամմիկեանըն վէ
ճէմա'աթ էֆրատընտան պա'զը գաթլարըն զայրէ-
թիլլէ թէ"օիս էտիլլէն վէ Հայկազուն էֆ. Նա-
գաւպեանըն մու'ալիիմիլի թահթընտա իտարէ է-
տիլլէն օղլանլար մէքթէպի' պուլ խուսուսա ին-
ճիլի ճէմա'աթա պիր եհնի չէվզ վէ հայաթ պախչ
էլլէմիչ տիր: Միւմալիլէյիւմա միօիօնարլարըն
օա'յ ու զայրէթլէրի օալթ մէքթէպէ միւնհաօըր

օլմայըպ, գատընլար արաքընտա տախի բու-
հանի խըտմէթլէր 'ազա էթմէքտէ տիրլէր: Օղ-
լանլար մէքթէպինտէ լէյլի թալէպէնին պու-
լունմաքը պիզէ էվվէլա ֆազլա պիր քիւլֆէթ
կիպի կէօրիւնտիւ իօէ տէ, անլաւաղըմըզա կէօ-
րէ, մէքթէպ իտարէսի իւզէրինէ անլէրին մէ-
սարիֆէ պիր աղըրըղը տիւլմէմէքտէ տիր:
Վէ Պրուստատա պէօլլէ պիր օղլանլար մէքթէպինին
պուլունմաքը պիւլա շիւպհէ հէմ չէհրտէքի Ինճիլի
ճէմա'աթ իչիւն, հէմ օլ տա'իքտէ պուլունան քի-
լիօլէր իչիւն ֆա'իտէլի տիր: Ինճիլի ճէմա'աթ
արաքընտա մէքթէպլէրի իլէրի կէօթիւրմէք իչիւն
հէր կէօնա ֆէտաքեարըղը ինրա էթմէյէ հազըր օ-
լանլար վար իօէ տէ, պու իչին մաղհար ը մուվաֆ-
ֆազըյէթ օլմաքը իչիւն ճէմա'աթըն եէքիւնէն պու
չէյէ մէրադ վէ մու'ալլէնէթ էթմէլէրի, վէ մուզթէ-
տիր պիր չօպանըն նազարէթ վէ տէլալէթի լազըմ
տըր: Ինճիլի լէմա'աթ պու իքի մէքթէպլէրէ,
խուսուսա գըզլար մէքթէպինէ տահա զիյատէ շա-
կիրալէր կէլմէօի իչիւն, քէնտիլէր տէ հէյ'էթ ի
իտարէլէրէ մու'ալլէնէթ էթմէլի տիրլէր:

Պրուստատա Էրմէնի մէքթէպլէրինին պէօլիւք
օերմայէօի պուլունտըղը կիպի, Դաթօլիքլէրին տէ
պէօլիւք մէքթէպլէրի վար տըր: Լաքին պու մէք-
թէպլէրին պա'զընտա Ծրանօղլճայա, մուսիֆա-
յա վէ էլ իչինէ զիյատէ էհէմիլլէթ վէրիլմէքտէ
տիր տէյիւ կէօրիւնիւյօր: Մէքթէպլէր օալթ 'ա-
մէլի հայաթա վէ օէն'աթա խըտմէթ էթմէք կերէք
տիրլէր տէյիւ տիւչիւնմէք էլպէթ տօղրու տէ-
յի տիր:

Բիլիսէճէ իլլէրէ կէլիլի իսէք, Պատ. Շամմիկեա-
նըն օրայը թէքը էթմէսինտէն պերու, քիլիօէ հա-
լա պիր չօպան պուլունմաքը տըր: Պու քիլիսէ
Բիւթանիա իթթիհատը տա'իքտէսինտէ պէօլիւք
քիլիօլէրտէն պիրիօի օլտըղը միւնասէպէթլէ, ա-
նըն ուզուն միւստէթ չօպանօղլ գալմաքը, բու-
հանի իչէ մազարաթլը օլաճաղընտան, իւմիտ է-
տէրիզ քի, եաղընտա միւնասիպ պիր վա'ըզ պուլ-
մաղա մուվաֆֆադ օլաճադ տըր: Բիլիսէնին պու
վա'ըզօղլ գալտըղը միւստէթտէ կերէք էյթամ-
խանէ միւստիլի վեր. Գ. Պաղտաօարեան, վէ կէ-
րէք Հայկազուն էֆ. Նա'գուպեան Կիրակիլէրի
մուհապպէթլէ վա'զ էթմէքտէ պուլունմըլ տըրլար:
Պու քիլիսէտէ իլլէյէճէք օլան գաթ՝ ճէմա'աթա
քիլիսէճէ իլլէրի սէվտիքմէք, վէ անլէր արաքըն-
տա բուհանի հայաթը թէրվիճ էթմէքլէ պէրապէր,
մէքթէպլէրին թէրազզընտա տա օա'յ էթմէլի տիր:
Ճէմա'աթլարըմըզ քիլիսէճէ իլլէրինի չէվզ ու ճիտ-
տիլլէթլէ մուլթաղամ պիր օսլէրէթտէ իտարէ էթ-

մէյէ թա՛րիմ էտիւմէլի տիրւէր. պոռնըն իշխւն իօէ հէմ րուհանի հայաթըն վէ հէմ մէ՛աբիֆին թէշվիգ էտիւմէօի իճապ էտէր:

Պրուսա ճէմա՛աթընը պիր էյի խաօօիյէթի տէ քիլիօէվի մագստալէր իշխւն ի՛անէ էթմէքտէ օէ- խափէթլի պուլունմալարը տըր, վէ էմին իզ քի, ի- 'անէյի ճէմ' էթմէք իշխւն միւնաօիպ թարիգլէր իթ- թիխազ էտիլիօէ, քիլիսէնին իրաւը գանա՛աթ- պախը պիր սօւրէթ քէսպ էտէճէք տիր: Պիգիմ եանըմրգտա իքի չօճօզլարըն սէնէ պաշը ի՛անէսի մագսմընտա 185 զրշ. 30 փր. վար իտի. պոռնը Պրուսա էյթամխանէսինէ գըշլըգ էլպիօէ իշխւն ի՛անէ էթմէք տիւշիւնտիւշիւմիւզտէ, Պրուսա ճէ- մա՛աթընըն չօճօզլարը տա քէնտի թարաֆլարըն- տան պու մէպաղը 4 լիւրայա իպաղ էտէրէք, մէգքիւր մագստի թէ՛մին էթմէյէ րազի օլաշլար: Պիգ օրատա իքէն մէգքիւր մէպաղ 350 յի թէճա- վուզ էթմիշ իտի:

Պրուսանըն Գայա Պաշը մահալլէօինտէ պիր խայը Բուժար իգամէթ էտէրլէր, վէ սէնէլէրճէ միւտտէթ անլէրին արաօընտա պիր ինճիլի ճէ- մա՛աթ թէշքիլինէ օա՛յ էտիլիշ իօէ տէ, մօւվաֆ- ֆազըյէթ հասըլ օլմամըշ տըր: Վէ պու օօն սէ- նէլէրտէ Բուժար իշխւն այրը պիր վա՛ըզ պուլուն- տըրըմատըգտան մա՛տա, 'իպատէթկեա՛ն մագա- մընտա իսթի՛մալ օլունան պինա պու եազընլար- տա ֆիւրուխթ էտիլիշ տիր: Մէվճուտ պուլու- նան 10-12 Բուժ պիրատէրլէր վէ հէմիլիլէր հաֆ- թատա պիր տէֆ՛ա պիր խանէտէ թէճէճմիւ՛ է- տիպ, 'իպատէթ էթմէքտէ տիրլէր:

Պրուսատա պուլունտըղըմըզ պու պիր հաֆ- թալըգ միւտտէթ զարֆընտա գատիմ տօթլար ի- լէ միւշէրբէֆ օլաըգտան մա՛տա, իւշ տէֆ՛ա վա՛ղ էթմէյէ, վէ պիր գաշ տէֆ՛ա օա՛իւր 'իպատէթ խըմմէթլէրինէ տէլալէթ էթմէյէ ֆուրօաթեապ պուլունմըղը տըր:

Յ. Գ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՆԱԹԷՍԱՍ ԳԱԼՍԸՇ ԻՇԼԷՐ

Պէօյիւք պիր ֆապրիգայա մէրպութ պիր տիւքըքանտա գատընըն պիրիսի նէֆիօ պիր զիյ- նէթ էշեաօընը մօւ՛այէնէ էտիյօր իտի: Միւժմաի- լէյհա ճիհիւաղիգա պուլուն ի՛մալ էտէնի կէօրսէմ փէք մէմնօւն օլուրըմ տէյօր իտի: Ճապրիգանըն միւտիրի կիւլէրէք տէաի քի, Վիօրգարըմ քի օլ էշ- եայը ի՛մալ էտէնլէրի կէօրիւպ գօնուշմաղըղը պի- թիւրմէզտէն էվվէլ, օապընըղ տիւքէնիւր: Պոռնը ի՛մալ էտէն քիմօէնին վիւճօւտը օլմայըպ, ինթի- մալ քի եիւզիւ միւթէճալիգ քիմօէնլէրին անըն ի՛-

մալը իշինտէ հիօսէլէրի օլմաշ տըր: Պու տիւն- եատա հիշ քիմօէ պիր իշի թէմամէն եափմազա՝

Էվվէթ, պու տիւնեատա հիշ պիր քիմօէ պիր իշին թէմամընը կէօրմէզ: Սէն էլինի պիր իշին իւզէրինէ գօյուպ տա Վոռնը պէն եափտըմ, վէ անըն ի՛մալընտա օա՛իւր հիշ պիր քիմօէնին զէրրէ գատար իշթիւրաքը օլմամըշ տըր, տէյէմէզ օին: Բէօօամ քէնտինին էտէր ի տէօթ ի մէհարէթի օլան րէօմի եափըպ մէյտանա կէթիւրիւր: Լաքին օա՛իւր պիր թազըմ 'ատի իշիլէր օլմաօա իտի, անըն իշպու րէսմի աշա եափըլըպ մէյտանա կէթիւրիւ- մէզ իտի: Պիր թազըմ ատէմլէր վար տըր քի եէ- րի գազարագ, անտէն մա՛տէնլէր իխրաճ էթմէքտէ տիրլէր, վէ պու մա՛տէնլէրտէն տախի մէզքիւր րէօմին ի՛մալընտա գուլաքընլան փարաղ րէնքի պօյալար չըգարըրլար: Պիր թազըմ ատէմլէր վար տըր քի, ֆապրիգալար ինչա, վէ մա՛տէնլէրին պօ- յալարա թահվիլինէ վաքըթա օլան ալէթ վէ մաքի- նալարը ի՛մալ էտէրլէր: Պիր թազըմ ատէմլէր մէգքիւր պօյայը եափըպ մէյտանա կէթիւրմէլիլին չէփրէշիք իշինի կէօրիւրլէր: Պա՛տէհաւ եաղը պօ- յա րէսմինէ մախսուս օլան պէզ կէլիւր: Անըն փամօւզ թարլաքընտան րէսսամ օտաքընա կէլին- ճէյէ գատար նէ հալլէրտէն կէշմիշ օլաըղընը թէֆ- թիշ էտէր իքէն, անըն եափըլըպ մէյտանա կէ- թիւրիւմէսինէ փէք չօգ քիմօէլէրին իշթիւրաք էթ- միշ օլաըլարընը պուլուրըզ: Ճիհիւաղիգա, րէսմին եափըլըպ մէյտանա կէթիւրիւմէսինի միւմըն գըլ- մըշ օլանլարըն ճիւմլէսի պիր եէրէ թօփլանտազ օլալար, անլէրին մըգտարը պիր ճիւմհուրը 'ա- զիմէ պալիղ օլուր:

Էլ իլէ իշէնիլմէզ շէյլէր՝ իլէ օլան իշիմիգտէ տախի 'այնի հազիգաթ ճարի սիր: Հիշ պիր քիմ- օէ պու տիւնեատա կէրշէքտէն եալընըպ պաշընա պիր իշ կէօրմէզ: Տիւնեայը իօլա՛ն էթմէք իշինտէ օլաըղը գատար օա՛իւր հիշ պիր եէրտէ թէք պիր ա- տէմին իշէ քիֆայէթօիլիլինի խաթըրըմըգտա թութ- մաղըղըմըզ իճապ էտէր: Մէլէքիւթիւն էյի թօ- խուժընը էքմէլիք պիր շէյ իսէ տէ, թօխուժը էք- մէլիք իլէ տէմէթլէրի էմին անպարա ճէմ՝ էյ- լէմէլիլէ մախսուս օլան կիւն արաօընտա կէօ- րիւլէճէք խայը իշլէր վար տըր: Դէնտի թօխու- մընը էքմիշ օլան չիֆթճի մօւհիմմ պիր իշ կէօր- միւշ իսէ տէ, էկէր օ պու գատարը իլէ իքթիֆա էտիպ, զիյատէ պիր իշ կէօրմէյէճէք օլուր իսէ, մէյտանտա նաթէմամ գալմըշ պիր իշ պըրագըր: Պիգ չիֆթճինին թօխուժընը էքմէքտէն օօն- րա, քէնտինին իշի տէյիլ տիր, տէյերէք թար- լաքընը զիյարէթ էթմէքտէն իմթիւնա՛ էթմէօի-

նի խայալ պիլե էտեմեդ իզ, Հասըլ օլաճազ նէ-
թիճէ հազգընտաքի գայտ ու էնտիշեօի, զաննըմըզ-
ճա, անը քէնտի թարլաթընը զիյարէթէ մէճպուր
էտէր, Բէզպիլը Բէլլամը սա՞րիլէրէ վա՞զ էտէնլէր
հազգընտա տախի 'այնի չէյ սա՞հի տիր, Գապիլ
քի վա՞ըզըն վէ կիրակի մէքթէպի մաւ'ալլիմիսին
իլք իշի՝ թօխումը էքմէք տիր, վէ հագիգաթը հալ-
տէ տախի անլէրին իլք իշի պու իօէ տէ, պու
աճճազ պիր պաշլանկըճ տըր, էկէր հասըլ օլա-
ճազ նէթիճէ հազգընտա մէրազ վէ էնտիշեօի
վար իօէ, օ թօխումը գալպլէրինէ էքմիշ օլադը
քիմսէլէրին արալարընա կիթմէյէ թէշվիզ օլունա-
ճազ տըր:

ՎԱԼԻՏԵՅՆԵ ՄԱԽՍՈՒՍ ՍԱՏԱԳԱԹԸՆ ՍԵՄԵՐԵԼԵՐԻ

Ալլահ քէնտի քէլամընտա աջօճուղը հօլունըն
իպթիտաթընտա թա՛լիմ էյլէ, վէ իթիյար օլադը
զէման պիլէ անտէն թափմայաճազ տըր,» տէյիւ
պուլաթմըշ տըր, Պիր թարաֆտա պու քէլամ
ճիտտի պիր հագիգաթ մագաթընտա տաւրադը
հալտէ, տիկէր թարաֆտա տախի ինկիլիզ լի-
տանընտա Բուհանի մէ՛մուրլար իլէ չէմաթլարըն
էվլաալարը պէօյիւյէրէք շէրիք քիմսէլէր օլուրլար
հօլու պիր քէլամը քիպար վար տըր:

Ալլահըն քէլամը կէրչէք իօէ տէ, Բ. Մաւգաու-
տէսին պա՞ղը պէթլէրինի թա՛լի պէթլէրիլէ թաթ-
պիզ ու մուգայէթէ էտէրէք, պուլուրըզ քի, պու
վա՛տըն իթմամ օլունմասը իշիւն թա՛լիմին Ալլա-
հըն իթէտիլի թարզ ու ուսուլտա վէրիլմէօի
մուզթաղի տիր, Պիր խրիթիյան վալիտէյնին էվ-
լաաթընտան պիրիօի մօղրու հօլտան սափարօս,
պունըն օէպէպի՝ Ալլահըն քէնտի օէօզիւնտէ
տուրմամըշ օլմասը տէյիլ, անճազ չօճուղըն վալի-
տէյնին քէնտիլէրին տախի իթիրաֆ էտէճէքէ-
րի վէճիլէ, անը թա՛լիմ էթմէլէրի էանասընտա
Բապալըն հարտըմընա կիւվէնմէմիշ օլմալարը տըր:

Վալիտէյնին՝ էվլաալարընը թա՛լիմ էանասընտա
կէօթէրտիլէրի թաաապաթըն հիւսնիւ օէմէրէլէ-
րինէ տա՛լի պիր չօզ միթալլէր վար տըր, Բիսաշ-
քի վալիտէն, հա՛նի փէտէր վէ վալիտէ պու խու-
սուստա եէքաիկէրիլէ հէմէֆքեար օլա իտիլէր,
Պա՛զէն վալիտէյնտէն պիրիօի ճիտտի, տաւ'աքեար
պիր խրիթիյան օլադը հալտէ, տիկէրի գայտօըզ,
պէլքի տէ աշըգտան աշըգա տինսիզ պիր քիմսէ
օլուր, վէ լաքին հաթթա պու կիպի էօէֆէնկիզ
պիր հալտէ պիլէ խրիթիյան օլան փէտէր հախօս
վալիտէ ֆիւթուր կէթիրմէմէլի տիր, Պիր սաադ
խրիթիյան՝ Ալլահ քէնտի թարաֆընտա օլարազ,

չօճուղըն մա՛րուզ օլաճազը պիլճիւմլէ մուզիրը
թէ՛թիլէրէ դալիպ օլա պիրիլ:

Պունըն 'աճիպ պիր միսալը խրիթիյան քիլի-
տէօի 'իւլէմաթընտան օլան Սը. Օգոստինոսըն հա-
լինտէ կէթիւլէպիլիլ: Միւշարիլէյին փէտէրի
քէօթիւ պիր քիմսէ իտի, վալիտէսի Մօնիգա իօէ
ճիտտի, տաւ'աքեար պիր գաաթըն իտի, Բիւշիւք
չօճուղ՝ օուլըն տաղտան աշաղըյա ագադը գա-
տար թապի՛ պիր օուրէթտէ փէտէրինին հարա-
մաղըղընա իմթիսալ էյլէրէք, ախլադօըզ պիր
կէնճ օլտու, վէ հաթթա անըն ճիտտի էֆքեար ու
միւթալա՛թը պիլէ քէնտիսին հերետիկօսըղա
վէ իթիգաաթըղըն օէվզ էյլէտի, լաքին վալի-
տէօի անըն իշիւն տաւ'ա էթմէքտէն վէ 'աղըպէթ
խէլաա պուլաճաղընա ինանմագտան աօլա ֆարիզ
օլմաաթ: Օթուզ իքի սէնէ պիր տիւզիլէ անըն ի-
շիւն տաւ'ա էյլէտի, վէ Յիսճիւ հաշընտա օ իմա-
նա կէլիպ, 'աճիպ խրիթիյան ռու՛էաաթընտան
պիրի օլտու:

Հիշ չիւպիէ հօզ քի Տիմօթէոս՝ պիր վալիտէ-
նին վէ պիր պէօյիւք վալիտէնին թաաապաթընըն
օէմէրէօինէ կիւզէլ պիր միթալ տըր, զիրա փէ-
տէրի Եունտնի, հա՛նի փութփէրէսթ իտի իօէ
տէ, Տիմօթէոս քէնտի իմանընը վալիտէօինտէն
վէ պէօյիւք վալիտէսինտէն էօյրէնմիշ իտի: (2
Տիմ. 4. 5.)

Ալմանիտա պէօյիւք միւսլի՛ օլան Մարտի-
նոս Լուտեր՝ քէնտի էվաթընտան աօլալը փէտէ-
րինէ միւնէթտար օլադընը հիսս էտէր իտի, Վա-
լիտէսի տինտար պիր գաաթըն իտիյօէ տէ, պիրազ
օէթթէ իտի, Փէտէրի՝ ճէսուր, միւսալիմ, նէֆա-
ֆէտաքեար, վէ մօղրու սէօյլէր պիր զաթ իտի,
վէ թապի՛աթճա տահա հալիմ վէ օէլիմ օլադըն-
տան, քէնտի ֆաղիլէթլէրինի օլուլունա կէշիրտի:
Պու կիպի պիր օղուլըն էվաթընը թէշքիլէթմէք-
լիք նէ պէօյիւք պիր իմթիյազ տըր:

Կէշիլէրտէ վալիտէնին պիրիսի տէմիշ տիր քի,
«էվլաալարըմ տահա թէր ու թազէ հալտէ իքէն,
անլէր իշիւն էտէպիլէճէյիմ էն ալա չէյ՝ Նէսուսի
անլէրէ վազֆ էթմէքլիք տիր տէյիւ տիւշիւնտիւմ:
Պու օէպէպտէն պէն անլէր իլէ գօնուլմազ, անլէ-
րի թա՛լիմ ու թէրպիլէ էթմէք, անլէրէ քիթապ
վէ զապէթա օղուլմազ, անլէր իլէ պէրապէր տաւ'ա
էթմէք, չօճուղարըմա մուհապպէթլի պիր ռէֆիզ
վէ մօթ օլմազ իշիւն հիշ պիր զայրէթի տիրիզ
էթմէտիմ, Պէն խօշլանաղըմ պիր չօզ զէվզ ու էյ-
լէնճէլէրտէն վազ կէշտիմ, էվլաալարըմըն ֆիքրի-
րինի թէնվիր, վէ գալպլէրինէ էն էյի մէյլ ու ար-
զուլարը իլգա էթմէքլէ օ գաաաթ մէշղուլ իտիմ

քի, անկերին վիճուալերին ալա էլպիսէլէր իւէ
թէգնին էտէմէզ իտիմ. չու գատար քի, պէն ան-
լէրի տա՛իմա թէմիզ վէ եաղըզըզը հալտէ հըֆզ
էթմէյէ չալըզը իտիմ. Պէն էլեէվմ պուճնա էմէք-
լէրիմին սէմէրէթին կէօրիւյօրըմ. Օղուլարըմ
իւնէլ վա՛ըզարը տըրլար, վէ եէթիւմի զըզըմ
սէվիմի խրիսթիյան պիր գատըն տըր. էլեէվմ օ-
թուրուպ րահաթլանմաղա, խանէմի քեամիլ ին-
թիզամ իչինտէ պուլուճարըմաղա, վէ լազըմ կէ-
լէն հէր եէրէ կիտիպ, Րապպըմըն իչինի կէօրմէյէ
պօլ պօլ վազթըմ վար տըր. Պէնի թէօլիյէ էթմէք
իչիւն անկերին չօճաղըզլարընն պինէրճէ կիւ-
զէլ խաթըրէլէրի վար տըր. էլեէվմ անկէր տիւնեայա
իչ կիւճ իւէ մէշղուլ օլմաղա կիթմիլ օլտըզլարըն-
տան, Ալլահըն անկէրի իճրաքընա տա՛վէթ էտէճէյի
հէր նէվ իչէ հաղըրլամազ իչիւն, էլիմտէն կէտի-
յի գատար չալըզպ չապալամըլ օլտըզլամ տա՛իլ
թաթլը պիր հիսա ի տէրուճիմ վար տըր. Պէն ան-
լէրէ մուգթէտիր օլտըզըմ էն ալա չէյի — քէն-
տիմի վէրտիմ. »

Պու կիւզէլ պիր թէտպիր տէյիլ մի տիր. է-
կէր հէր վալիտէ պուճըն էտէճէք օլտա, հիչ չիւպ-
հէմ եօզ քի, չօճաղլարըն աթիօի իչիւն չիմտի-
քինտէն չօզ զիյատէ իւմիտ օլուր իտի. Հէֆիմիզ
տաիսի չօճաղլարըն «Րապպըն թէրպիյէ վէ նասի-
հաթընտա» օտաղքանէ «փէրվէրտէ» էթմէքիյին
հիւսն ի սէմէրէլէրինին միաալլարընա վազըֆ տէ-
յիլ մի իզ. իման վէ օստաղաթ պիրլիքտէ կի-
տէրլէր. Ահ, իլթէ մուվաֆֆաղըյէթին սըրըր օ
տըր. էպէվէյն 'այնի իման վէ օստաղաթտա միւթ-
թէհիտ իտէլէր' անկերին քէնտի էվլատլարըն իւզէ-
րինտէքի թէ՛սիր ու նուֆուզլարըն տահա գուվ-
վէթիլ օլուր իտէ տէ, վալիտէ 'ալէլ'ուճուճ տահա
չօզ միւտտէթ չօճաղլարըն եանընտա պուլուճարը-
ղընտան, անըն անկէր իւզէրինէ իճրա ի թէ՛սիր
իչիւն տահա չօզ ֆուրսաթլարըն վար տըր. Հէր
կիւն վէ հէր օա՛աթ Ալլահըն եարտըմընա կիւվէ-
նէրէք, վէ Անըն իխթարլարընա մուճթաղըր օլա-
րազ, պիր չօճաղըն իրչատ էթմէք խուսուճընտա
պէզլ օլուճան օա՛յ ու զայրէթլէր' տա՛իմա Րուհ
իւլ Դուստըն գուվվէթինէ մազհար օլուրլար, վէ
իլթէ չօճաղըն իխթարլարլանտըղընտա տաիսի օափ-
մայաճաղը սուրէթտէ միւքէմէլէն թա՛լիմ էտէն
չէյ պու տըր. »

Եա տու՛ա օէնի կիւնահտան վազ կէլիլէճէք,
եա տա կիւնահ չիւպհէթիզ սուրէթտէ օէնի տու՛ա
տան օօղուտաճազ տըր. — Յօվհանէն Պընեան

ՄԱԹՊԱՆ

(Փրօֆ. Յ. Յ. Մանուկեան, Մերչիֆու)

1

Մաթպա՛անըն թարիխի 'ուճուճէն մալիւմ իօէ
տէ, վաթըմըզա էսաօ օլմազ իւզըն, անըն իպթի-
տալարընը մուխթաաթէն զիքըն էտէլիմ. »

Պիւթիւն պիր 'իպարէյի պիր տէֆ'ատա թահ-
րիւր էթմէնին իւք թէճրիպէթինի միւհրլէրտէ կէօ-
րիւրիւզ. Պուճլար իւք տէֆ'ա Պապէլտէ վէ Մը-
սըրըն թէպէօ չէհրինտէ իսթի՛մալ օլուճմըլ տըր.
չէօյլէ քի պուճնտան 5,000 օէնէ էվվէլ մալիւմ ի-
տիլէր. Թազրիպէն Թ. Մ. 1000տէ 2ինտէ պիր
քիթապըն պիւթիւն պիր օահիֆէթինի պիր օտուճ
գալըպ իւզէրինէ հէքըն էտէրէք թապ՝ էյլէմէյէ
պալլատըլար. 12նէի 'ասրտա պու ուճուլ էվրօ-
փատա տաիսի իսթի՛մալ օլուճար. Այրը այրը
հարֆլար իւէ թապ՝ էյլէմէնին իւք թէճրիպէթի-
նի 1436 թարիխինտէ Ալմանիալը Կուլթէնպէրկ
նամ պիր դուլուճու եափտը, վէ 1450տէ իւք
Ք. Մուզ.ի, Լաթին լիսանընտա օլարազ, թապ՝
էթմէյէ մուվաֆֆազ օլտու. Պուճնուճ 100 նուճ-
խէսինտէն թիրչէ իւզէրինէ մաթպու՛ օն տանէսի
հալա մէվճուտ տըր. 1457տէ թապ՝ էթտիլի Մէ-
զամիքին պիր նուճխէթի եաղըն օէնէլէրտէ 6,000
0. լիւսաընա տաթլարըն, Կուլթէնպէրկին չափիւր-
լէրի 1462տէ պիր մուհարէպէ սէպէպիլլէ վաթան-
լարըն օլան Մայնի չէհրինտէն տաղըլըպ, Ալմանիա-
նըն ախէր չէհրլէրինտէ, քէզա իթալիատա, Ֆրան-
սատա վէ ինկիլթէթրատա մաթպա՛ալար թէ՛սիօ
էյլէտիլէր. Իչ օլ տէրէճէ օիւրաթլա իլէրի վարտը
քի 1500 թարիխինէ գատար էվրօփատա 12,887
ֆարզըլ քիթապլար թապ՝ ու նէշըր օլուճմըլ իտի.
Շիմտի իտէ մաթպա՛ալար օլ տէրէճէ թէա՛միւմ
էթմիլ տիր քի, մէտէնի ախարլարտա սոյքի հէր
պիր գաաապատա պիր մաթպա՛ա պուլուճուր,
վէ խուսուճի մէքընէլէրտէ փէք չօզ տըրլար. Ին-
կիլթէրրատա՛ Լօնտրա վէ էտիսպուրկ, Ֆրանսա-
տա՛ Փարիզ, Ալմանիատա՛ Պէրլին, Լայփցիկ վէ
Շթուլիպթ, Ալմաթրիատա՛ Վիեննա վէ Պուտա-
փէթթ, Թիւրքիատա՛ Սթանպուլ, Մ. Ամէրիգա-
տա՛ Նիւ Եօքը, Պօսթօն վէ Ֆիլատէլֆիա պու-
նէվ մէրքէզլէրտէն տիրլէր. »

Հարֆլար 'ուճուճէն եիւզտէ 75 դուրչուճ, 23
անթիմօն վէ 2 չիւզօտան 'իպարէթ պիր մալի-
լուճ օլուպ, ագտէմճէ էլ իլէ եափըլան գալըպ-
լարտա տէօքիլլէր իքէն, չիմտի մաքինա մա՛րի-
ֆէթիլլէ վէ ֆարզըլ պօլլարտա փէք միւքէմէլ
սուրէթտէ ի՛մալ օլուճմազտա տըրլար. »

Հարֆլարը պիր ֆորմա՝ տիգմէք վէ թապ' ի-
չիւն թէրթիպ էթմէք՝ 'սւմուսմէն Ֆրէնթիւ թա-
պիր օլունան քիմոէլէրին իչի տիր : Պիր ֆորմա
թապ' օլունադտան սօնրա՝ հարֆլար թէրթիպ օ-
լունըր , վէ պէօլէ տէվամ էտէր : Պիր քիթապըն
թապ'ը պիրա թէպտիրաթ պիր գաչ տէֆ'ա թէք-
րարլանաճագ վէ փէք չօգ նուսխէլէր նէչր օլու-
նաճագ իսէ , հարֆլար կիտէրէք էսքիմէք վէ
հաճարլանմագ թէչիլքէսինտէ պուլունուրար :
Պունուս մէն՝ էթմէք իչիւն Սլէրէօնէի ուսուլը
իհտաս օլունմըչ տըր : Հարֆլարը ֆորմայա տի-
գիպ տիգգաթլա թառհիչ էթտիքտէն սօնրա , ալչը
իլէ պիր գալըպը ալընըր . էլէքթրիգ մա'րիֆէ-
թիլլէ պու գալըպ պագըր իլէ գապլանըր վէ ա-
գաը ալչը հախօտ գուրչուն իլէ գալիլէչտիրիլ-
տիքտէն սօնրա՝ տնըն իլէ թապ' էտէրլէր : Պու
պիւթիւն մաւամէլէ անճագ 15—20 տագիգէ սիւ-
րէր . զաղէթալար աղ վագըթ զարֆընտա չօգ
նուսխէլէր թէտարիք էթմէյէ մէճպուր օլադգլա-
րընտան , արտ արտը քըրա պիր գաչ գալըպար
ալըպ , պիր գաչ մաքինատա 'այնի վագթտա թապ'
էտէրլէր : Շիմտի պու տախի քեաֆի 'ատտ օլուն-
մայըպ , հարֆլարըն թէրթիպի իչիւն Լինօնէի տէ-
նիլէն մաքինալար իճատ էտիլմիչ տիր : Պունար
հաղը մաքինալարը կիպի հէր պիր հարֆի հախօտ
իչարէթ իչիւն պառաճագ պիր գօլա մալիք տիր-
լէր : Պիր գօլա պառըլադգտա՝ անա մախոուս պիր
մախղէնտէն պիր հարֆի գալըպը հարէքէթ էտիպ ,
պիր խաթթ իւզէրինէ վագ՝ օլունուր . պէօլէճէ
հարֆլար վէ իչարէթլէր տիգիլիպ պիր սաթըր
իքմալ օլունադտա , մաքինանըն ախէր պիր գը-
մընա նագլ օլունուր . օրատա իւզէրինէ էրիմիչ
մա'տէն ագարագ , պիր սաթըր գա'րմ հարֆլար
հախըլըր . գալըպ օլան հարֆլար իսէ տաղըլըպ ,
մախղէնիլէրինէ 'ավաթէթ էտէրլէր : Պու սուրէթտէ
տէվամ օլունարագ , էնճամ պիւթիւն պիր ֆորմա
թէրթիպ օլունուր : Աւեդաթէրին պիր օռհիֆէսի-
նի թէրթիպ , վէ սօնրա հարֆլարը թէվզի՝ էթմէք
իչիւն միւրէթթիպլէր էլ իլէ իլէտիքտէ , պիր ա-
տէմ օն սա'աթ չալըլըր . Լինօթիփ իլէ 'այնի իչ
35 տագիգէտէ , վէ էյի պիր ութթա էլինտէ հաթ-
թա 10—15 տագիգէտէ իճրա օլունա պիլիր :
Կլաֆօնէի թա'պիր օլունան եէնի պիր մաքինատա՝
հարֆլարը գալըպա տէօքիւպ թէրթիպ վէ թէվզի՝
էթմէք էլէքթրիգիլէթ իչի տիր վէ սիւր'աթ վէ
տըգգաթ իլէ իճրա օլունմագտա տըր :

Կութէնպէրկին իճատ էթտիլի մաթպա'ա էլ իլէ
իլէտիլի պիր ճէնտէրէ իտի . չիմտիլէ գատար

ուֆագ իլանլար , գարթլար վէ սա'իր քիւչիւք
իլէր իչիւն պունուս կիպի էլ մաթպա'ալարը
միւթթ'ամէլ տիր : Ագտէմէ հարֆլար օւֆուգի
պիր սահթ իւզէրինէ տիգիլի իքէն , 1812տէ
Քէօնիկ նամ Ալմանիալընըն իճատըլլէ անլէրի պիր
իւթիւվանէ իւզէրինէ թէրթիպ էթմէյէ պաչլա-
տըլար . 1816տա Սլէրէօնէի իտիալ օլունարագ իչ
տահա գօլալաչտը , իւք մաքինալար ատէմ հախօտ
հայվան գուվէթիլլէ իլէմէքտէ իքէն , 1814տէ
պուխար գուվէթիլլի իթիխտամա պաչլատըլար ,
վէ Լըդըն թա'չ զաղէթառընտան սա'աթտա 1,100
նուսխէ թապ' էթմէյէ մուվաֆֆագ օլտուլար :
1848տէ Ամէրիգալը Հօ պունուս տահա գիյատէ
իքմալ էթտի . Շիմտիքի էն միւրէմէլ մաքինա-
լաչտա 12 իւթիւվանէ պիրիլքտէ իլէմէքտէ տիր .
քեաղը՝ գումաչ կիպի սարըլմըչ օլարագ , պէհէրի
3—400 քիլօլըգ ալթը 'ատէտ թօփլար հալինտէ
մաքինանըն իքի թարաֆընտան իչէրի վէրիլի .
իւթիւվանէլէրին ալթըր ֆորմանըն պիր եիւ-
գիւնիւ , ալթըր տիկէր եիւգիւնիւ թապ' էտէր-
լէր , պէօլէճէ 'այնի վագթտա ալթը ֆորմա
թէքմիլ օլուր : թապ' օլունան հէր պիր ֆորմա
քէսիլիպ , մաքինանըն ախէր պիր գըմընտա տիւ-
րիւլիւր վէ էլլիչէր հախօտ եիւգէր տանէսի պիր
տէսթէյէ պաղլանմըչ օլարագ տըլարը վէրիլի :
Աւեդաթէրին 'ատի 16 օռհիֆէի նուսխէսի պէօ-
յիւքիւլիւնտէ 75,000 նուսխէ պու մաքինա իլէ
պիր սա'աթտա թապ' ու իխրաճ օլունուր :

Հարֆլար թապ'ը իլէ թաօվիրլէր թապ'ը տախի
փէք էսքի գէմանլարտա պաչլալըպ տէվամ իւզրէ
թէրագըք էթմիչ տիր : Իպթիտա օտուս իւ-
զէրինէ հէք էթմէքտէ իքէն , 1477տէ պագըր
իւզէրինէ վէ 1800տէ չէրի իւզէրինէ իլէմէյէ վէ
թաօվիրլէրի տահա նագիք վէ տագիգ հաֆմայա
պաչլատըլար : 1798տէ թաչ իւզէրինտէ կէրէք
թաօվիր կէրէք հաղը թապ' էթմէնին ուսուլը
քէչֆ օլընտը , էլէքթրիգիլէթ վէ ֆօթօղրաֆ ու-
սուլարը պունուս տախի իքմալ էթտիլէր , վէ չիմ-
տի հէր պիր մէնգարէնին հախօտ վագը'անըն
թաօվիրի պէօլիւք սիւր'աթլա ալընըպ՝ թապ' ու
նէչր օլունմագտա տըր :

Թահրիրաթ վէ մախպու'աթըն պու տէրէճէ
թէ'ամմիւմիւնիւ թէօնիլ գըլան վէսիլէրտէն պի-
րի տէ քեաղըտ ի'մալը օլմուչ տըր : Գատիմտէ
թաչ , թուղլա , գուրչուն , պագըր վէ սա'իրէ կիպի
աղըր լէվալար իւզէրինէ հարֆլար կիւճիւլէլէ ի-
չարէթ օլունուր իքէն , Մըքըրտա Թ. Մ. տան 1,600
օէնէ ագտէմ՝ Փաֆլար թա'պիր օլունան պիր նէվ՝
գամըլըն հաֆրագլարընը խուսուսի թէրպիլլէ իլէ

հազը հազմայա միւսա՛խտ պիր հալա կէթիրտիւր։ Պու կիւն էվրօփա լիսանլարընտա քեազըտա վէրիւն ֆարգը իսմէրին աօլը իշպու Փափիրոս լուղէթի տիր։ Թ. Մ. տան 180 սէնէ էվվէ Անա-տօլունուն փէրկամօն էյալէթինտէ հայվան տէրի-լէրինի իշէյիպ պիր հազը լէվհազը հափմայա պաշլատըլար քի տահա տայանըզը իտի։ Թիրչէ թա՛պիր էթտիյիմիզ իշպու մատտէնին էվրօփա լիսանլարընտա միւսթա՛մէլ իսմէրի փէրկամօն լուղէթինտէն մուսախիւէզ տիր։ Լիսանշինաօլարըն թէֆօրինճէ, Թիւրքէնինն իւղը լուղէթինին աօլը իպրանինէ կալա տըր։ Սիւրիանիսի կալա, Փա-րիսիսի կալա, Եունանճազը խալա, Լաթինճէսի խալա, Էրմէնինճէսի խալա՝ օլմուշ տըր։ ճիւմէ-սինին տէ մա՛նազը 'Արապիինին ճիւ, հա՛նի տէրի լուղէթի օլուպ, թիրչէ ի՛մա էտէրլէր։ Թիրչէ քարըլպ պիր իւսթիւվանէ շէքինէ կիրտիքտէ իպր. Ֆալալա, Սիւր. Ֆալալա, 'Արապի Ֆէնլէ, Էրմէնինճէ Ֆալալա՝ օլմուշ տըր քի թիրչէ թօփու հախօտ տէսթէսի մա՛նազընտա իսթի՛մալ օլուն-մըշ տըր։ Շիմտի գօլլանտըղըմըզ քեազըտ՝ քէն-տիր, քէթէն, վամուզ, քաման վէ օտուս կիպի մատտէլէրտէն քիմեալի վառթալար իլէ պիր խա-մուր թէտարիք էտիպ, անը ինճէ թապազալար հալինտէ աշմազլա ի՛մալ օլունուր։ Անը 1800 սէ-նէ ագտէմ Չինլիլէր իճատ էթմիշ տիրլէր։ Թ. Մ. 704տէ Արապլար Սամարգանտ շէհրինի ֆէթհ էթ-տիքլէրինտէ քեազըտ ի՛մալընա աշինա օլարագ, Շամտա քեազըտ հափմայա պաշլատըլար։ Թիւն-ճար կէմլէրի պու հիւնէրի Սիչիլիայա վէ ճէ-նօվայա կէթիրտիւր, վէ 1300 թարիխինէ գատար պիւթիւն էվրօփայա նէշը օլունուր։ Մաքինա իլէ քեազըտ ի՛մալը 1811տէ Ֆրանսատա պաշլատը։ Պու կիւն տիւնեատա 4,520 քեազըտ ֆազրիգատը վար տըր։ պուլարըն 1,443իւ Ալմանիատա տըր։ Գեազըտ իսթի՛մալը չիմտի օլ տէրէնէ թէ՛ամմիւմ էթմիշ տիր քի պիւթիւն տիւնեատա քարֆ օլու-նան քեազըտ նուֆուս պաշլնա սէնէտէ պիր քի-լօկրամ, հախօտ ճէմ՛ան 1,600,000 թօն թախ-մին օլունուր։ Մ. Ամէրիգա պու խուսուսատա էն իլէրիօի օլուպ, նուֆուս պաշլնա 8 քկ. հա-խօտ ճէմ՛ան 600,000 թօն քարֆ էտիյօր։ Տիւն-հանրն քեազըտա քարֆ էթտիյի ազէ սէնէտէ 22,000,000 Օ. լիրաքընա պալիղ օլուր։

ԻՍԼԱՄԻԹ Ը ՔԻԼԻՍԵՎԻՅԵ

(Փրօֆ. Մ. Լեւոնեան, 'Այնլապ)

Իսլահաթը քիլիսեվիյէ հազգընտա ինճիլի ճէ-մա՛աթլարըմըզ արաքընտա աթի իւզ զիքը իւշ էֆ-քեար մէվճուտ տըր։

Էլլէլա. Գիլիսեմիզ իսլահաթըն մաֆէվգինտէ տիր. պինա՛նէն՝ալէյհ ջիլիսէնին էօթէտէն պէրու գա-պուլ էթմիշ իտիյի թա՛լիմաթ վէ ային ու՛ատաթ-տան էն ճիւզ՝ի սուրէթտէ օլունն 'ուտուլ էթմէք, հերետիկօլըզա սափմազ տէմէք տիր։

Սալիէն, Գիլիսեմիզ 'ան առը վազը՛ալէր իւզէ-րինէ միւ՛էսսէս օլուպ, վուզուլաթը մէզքիւ-րէ՛ մազինին ախէր վազը՛ալէրի միթիլու պիթ-թապի՛ թէպէտտիւլ վէ թէղայիւր էտմէզլէր։ Լաքին անլէրտէն ալընմըշ օլուն թա՛լիմաթ վէ ային ու՛ատաթ զէմանէնին նուրընա վէ իճապաթընա կէօրէ շէքնէ իսլահ էտիլէ պիլի, վէ էտիլմէլի տիր։

Սալիէն. Գիլիսեմ քէնտի տէվրինի պիթիր-միշ օլուպ, զէմանէմիզին նուրը վէ մէտէնիյէթի հուզուրընտա անըն թուլթաճաղը պիր մէվզը՛ գալ-մաճըշ տըր։ Իմաի պիլիմ իճրա էտէնէլիմիզ պիր շէյ վար իսէ, անը իսլահ էթմէք տէյիլ, անճազ փէյտէրփէյ տէֆնի չարէօինէ պազմազ տըր։ Պու էֆքեար տինսիլլէրին էֆքեար տըր։

Իսլահաթը քիլիսեվիյէ հազգընտա պու էֆքեար ֆարգը՛ պաշլընա խրիսթիյանլըղըն թապի՛աթը հազգընտա օլուն էֆքեար ֆարգընտան մէյտանա կէլիյօր։ — Իլք էֆքեարա զահիպ օլանլար, խրիս-թիյանլըղը պիր գուրու թա՛լիմաթ վէ ային ու՛ա-տաթ մէճմուլաքընա մէխանիզի սուրէթտէ իման ու իթա՛աթ էթմէքտէն 'իպարէթ տիր տէյիւ պի-լիլլէր, վէ մէզքիւր թա՛լիմաթ վէ ային ու՛ատա-թըն թանգիմ ու թէրթիպի զըմնտա կէշմիշտէ քիլիսէնին պէօյիւք առէմլէրինին խուսուսի 'իլմ ու հիքմէթէ վէ նուֆուզ ու սէլահիյէթէ մալիք իտիյինէ իթիգատ էտէրլէր։ Պունլար սօն վազթ-լարտա օլ գապիլտէն հիքմէթ ու նուֆուզա մա-լիք առէմլէրին պուլունմատըղընա, վէ պունտան սօնրա տա քիլիսեմէ գուհուր էթմէյէնէյինէ գա-նա՛աթ էտէրլէր։ Պինա՛նէն՝ալէյհ ինճիլի քիլիսե-տէ իսլահաթ սէօղիւնիւ մահազ քիլիսէլէրի-նէ գարըն 'ատալէթ վէ հազարէթ մազամընտա թէլազգը էտէրլէր։ Գէնտիլլէր՝ քիլիսէլէրի հազգը-նա գանա՛աթըզըզ էֆքեարը հա հիսօթիյաթընա կէլվէյի կիւնահ ճայարլար, վէ էօյլէ էֆքեար հա հիսօթիյաթա կէլէնլէրի տախի շէտիտէն հիւքմ է-տէրլէր։

Իքնիճի էֆքեարտան օլան առէմլէրէ կէլինճէ, անլէր խրիսթիյան տինինի պիր տէրունի վէ բու-հանի հայաթ տէյիւ թանըլըպ, անըն կէրէք թա՛-լիմաթճա վէ կէրէք ային ու՛ատաթճա հիշ պիր գա՛լիմ շէք իշինէ օղըմազ իտիյինի թազրիւր վէ իտտի՛ա էյէրլէր։ Պէշէրտէ օլուն ճիսմանի հայաթ թարիխի պէշէրին պիտայէթինտէն պէրու 'այինն

տէվամ էթմիշ իջէն, անոն խարիճի իզհարաթը հէր 'աօրտա տա'րմա թէպէտտիւլ էտէ կէլմիշ օլտըղը միօրիւլ, անոն տինի հայաթըմմա տախի էօյլէ-ճէ խարիճի իզհարաթընը շէքլէ ւա'րմա թէպտիլ էյլէմէքտէ օլաճաղընը ֆարգ էտէրլէր: Պուշլարըն նազարընտա խարիճի շէքլին թէպտիլիլէ տին թէպտիլ օլմազ իտիյի պիր միւթէ'արըֆէ (առած) հիւքմիւնտէ տիր: Պու իքինճի էֆքեարտան օլան-լարըմըղ իլք էֆքեարտան օլանլարա րաղմէն, վազթ միւրուրիլէ տիյանէթ ի հազիգիլէնին տահա էյի անլաշըմադտա օլտըղընա, պինա'էն'ալէյի հալը հաղըրըն նուրը մազիտէ օլտըղընտան զիյատէ ի-տիյինէ, վէ միւթազպէտէ տախի տահա իզտի-յատ պուլաճաղընա իման էտէրլէր: Բէզալիք պու իքինճի էֆքեարտան օլանլարըմը թալիմաթ վէ ալին ու 'ատաթճա իօլահաթը' քիլիօէյէ խըյանէթ էթմէք, եա տինտէն չըգմազ 'ատաթ էթմէտիքտէն մա'տա, քիլիօէյին նէչլ ու նէմաքընըն հիյն ի հա-ճէթտէ շարթը մութլազը տէյիւ պիլիլէր: Պի-նա'էն'ալէյի իօլահաթը քիլիօէյիլէ սէօզիւ' պու էֆքեարտան օլանլարըմըղըն գուլաղընա զարիպ կէլմէտիքտէն մա'տա, անլէր' օլ սէօզիւ պիր էմր ի զարուրէթ տէյիւ գապուլ էտէրլէր:

Իւչիւնճիւ էֆքեարտան օլանլար, 'ամէլի օու-րէթտէ պէշէրին հաղըր 'էօմրիւնէ 'ալազատար վէ մէնֆա'աթլը օլմայան շէյլէրէ վազթ վէ զիհն օարֆ էթմէքլիք անճազ վազթը ֆէվթ էթմէք տէյիւ պի-լիլէր: Պուշլար խրիաթիյանլըղը տէրուհի վէ հա-զիգի պիր հայաթ օլարազ, պէշէրին 'էօմրիւնէ 'ա-մէլի սուրէթտէ գըյմէթ վէ 'իւլիլէթ վէրէն պիր շէյ տէյիւ թանըմայըպ, անը պիր թաղըմ պի-էսաթ մէվհուլաթ իլէ օղրաշմադտան 'իպա-րէթ տէյիւ տիւչիւնիւրլէր: Պինա'էն'ալէյի տի-յանէթտէն վէ անա միւթէ'ալիլիք շէյլէրտէն քէֆ ի եէա էտիպ, 'ամէլի սուրէթտէ գըյմէթտար վէ մէնֆա'աթլը շէյլէր իլէ իշթիզալ էթմէյի թաօվիպ էտէրլէր:

Պիզիմ զաննըմըզճա, իլք էֆքեարըն զէմանը կէշմիշ տիր, եա հիչ տէյիլ իսէ կէշմէքտէ տիր: 'Իլմի թալիմ ու թէրպիլէնին թէվէօթի' իլէ ատէմլէր հէմ պա- 'էօմրէ վէ հալըր 'ալէմէ միւթէ'ալիլիք շէյ-լէր իլէ օղրաշմադա, վէ հէմ տէ անլէր իլէ 'իւլի սուրէթտէ իշթիզալ էթմէյէ օլ տէրէճէ իւլիլէթ էթմէքտէ տիրլէր քի, արթըզ սըրֆ կէլէճէք 'էօմ-րէ 'ա'իտ օլան վէ 'իլմի թէհարրիյաթ թաօթընա տիւչմէյէն շէյլէրէ տօղրու քէնալիլէրտէ պիր պիւ-րուտէթ, հաթթա նէֆրէթ մէյտանա կէլմէքտէ տիր: Իմտի գուրու թալիմաթ վէ ալին ու 'ատաթ-տան 'իպարէթ օլուպ, 'էօմր ի հաղըրա տա 'ամէլի

սուրէթտէ թէ'ալիլիք էթմէյէն պիր սուրուլը թազ-տիր վէ իլթիզալ էթմէք մէվզը'ինտէն փէք իրազ-լաշմադտա տրրլար: Հէլէ պէօյլէ պիր քիլիօէյի սուրուլա թապիլիլէթ իլիւն հիքմէթ ու նուֆուլ մշնպա'ը հալինտէ սալթ մազիլի թանըմազ միւ-նէվիլէր վէ միւթէ'ալլէմ էհալինին հիօթիյաթընա քիւլիլէն գարլը կէլիյօր: Անլէր մազիլէ նէ տէրէ-ճէտէ մինէթտար օլտըզլարընը էյի պիլիլէր: Եի-նէ տէ անլէր իլիւն քիլիօէյի 'էօմրիւն տիւթու-րը' մազիլին իւզէրինտէ տուրմազ, վէ միւթազ-պէտէ տահա փարլազ պիր նուրա վէ տահա եիւք-սէք պիր հայաթա տօղրու ուզանմազ տըր: Ան-լէրին գանըլընճա, մազիտէ եաշամազ, վէ միւթ-թազպէլէ տա'իւր թէրազը թարիգինտէ հէր նէվ'ա'մալ ու հիօթիյաթտան մահրուլ պուլուլմազ իլիթիյարըզ վէ էօլիւմ իշարէթի տիր: Իմտի 'ա-րըմըղըն նուրընտան պիպէհրէ օլան ճահիլ էհալի արաաշնտա իօլահաթը քիլիօէյիլէ հազըղնտա իլք էֆքեար հիւն ի գապուլ պուլապիլիւր: Լաքին միւ-նէվիլէր վէ միւթէ'ալլէմ էհալի իլիւն էֆքեարը մէզքիւրէ միւթէպէր տէյիլ տիր: մէկէր քի անլէր օլ էֆքեարա մէզհէպի օլմայան ախէր միւթալա'ա-լաթ վէ միւչէվիլիլէր սէպէպինտէն 'ա-լէլիլէ'իլէ-հիլէ-րու ի թիզա կէօթէրմէքտէ օլարար:

Պու հալտէ իօլահաթը քիլիօէյիլէ մէօ'էլէտինտէ պահա նօգթաթը' իքինճի իլէ իւչիւնճիւ էֆքեար'ա-հապը, եա'նի միւ'միւնլէր իլէ տինօրիլէր արաաշնտա գալըր: Էկէր տինիմիզ'պիր հազիգի տէրուհի հայաթ օլուպ, հազիգաթէն պու հայաթա մալիք պուլու-նանլարա պիր 'ամէլի գըյմէթ վէ 'իւլիլէթ վէրիլ իսէ, շէօյլէ քի, տիյանէթ 'էօմր ի հաղըրա միւ-թէ'ալլիլիք օլուպ, կէլէճէք 'էօմրէ միւթէ'ալլիլիք ազ-վալ անտէն պիր սուրէթ ի թապիլիլէտէ նիւպէ'ան էտէր իսէ, օլտէմ իքինճի էֆքեարըն հազի-գաթ իտիլի թէպէյիլէն էտէր: Էկէր տինիմիզ 'ա-մէլի սուրէթտէ 'էօմրէ թէ'ալլիլիք էթմէյէն պիր թաղըմ իսայալաթ վէ մէվհուլաթտան 'իպարէթ ի-սէ, օլտէմ օօն էֆքեար ահապը հազիգաթ թա-րաֆընտա պուլուլընը:

Պու մէօ'էլէտէ ճէօարէթպախշ պիր նօգթա շու տըր քի, մատտէ Լաթը' իւզէրինէ տէօնիւլօր, վէ օըրֆ ֆէյլէօուֆի միւպահաաթ իլէ գարար-կիր օլաճազ տէյիլ տիր: Զիրա սալթ մանթըզ իլէ թարաֆէյն պիր նէթիճէյէ վաօըլ օլմազ փէք նատիրաթտան օլուր: Տինիմիլիլէն պիր տէ-րուհի հայաթ օլուպ, թապիլիլէ ատէմին հայաթը իւզէրինէ զայէթ մուհիմ պիր 'իւլիլէ օլարազ, անա 'ամէլի սուրէթտէ թիֆ'աթ վէրիլ իտիլի եա պիր վազը'ա տըր, եա տա հիչ վազը'ա օլմալըպ,

գուրու պիր իտտի'ա տըր : Վէ պիր շէյին տէ վա-
զը'ա օլուպ օլմատըղընը գարաբաշտըրմագ նիս-
պէթէն գօլայ տըր , ետիսօտ գօլայ օլու կէրէք տիր :

Հաքին պուրատա տա գարշըմըգա ախէր պիր
կիւնիւք չըղըյօր : Ատէմլէր անճագ պա թէճրիպէ
միւթթալի' օլտըղարը վազը'ալէրին վիւնուտի եա
'ատէմ ի վիւնուտինէ հաքիմ օլապիլիլէր , վէ պա
թէճրիպէ պիւմէտիլէրի շէյլէրի եա հիշ կէօրմէզ-
լէր , վէ եա կէօրմէլէր թապտիր էտէմէլէր , ան-
ճագ էնվա'ը թէֆօրլէր վէրէրէք , անը քէնտիլէ-
րին թէճրիպէլէրինին գէմինի իւզէրինէ էնտիրմէյէ
չալըչըրար : Պիսա'էն'ալէյի խրիթթիյանըղը տէ-
րուներնտէ պիր գուվվէթ վէ հայաթ մագամընտա
պա թէճրիպէ պիւմէյէնէ , անըն' պաշգալարըն գալ-
պինտէ էօյլէ պիր իթթիլա' ը տէրուներ մատտէօի
օլտըղընա գանտըրմագ հէման իմքեանսըղըգ տէ-
րէճէօինտէ կիւն օլույօր : Թապիլի ատէմէ խրիթ-
թիյանըգ , էն զիյատէ 'ամէլի սուրէթտէ ալընտըգ-
տա , պու 'էօմրիւ եաշամագըղըն խուսուտի պիր
ուսուլը տէյիւ կէօրիւնիւյօր , վէ օլ ուսուլտա կէ-
չիլիլէն 'էօմր' պա'զը նօգթալարճա խօշնա կէլի-
յօր իսէ տէ , 'ալէլ'ուսուլ քէնտինէ խօր , հաթթա
մէնֆուր պիր հալ կէօրիւնիւյօր : Վէլ'ապը խրիթ-
թիյան հայաթընը թամօ օլտըղը կիպի անլամաղա
գատիր օլմայօր :

Իմտի պուրայա գատար օլան պահսըմըգ պիլի
քիլիթէմիլիլին իսլահաթը էմրինտէ աթիլտէքի նէթի-
ճէյէ գաղուզար , եա'նի քիլիսէլէրիմիլիլին տէրու-
նինտէ պուլուան էֆրատըն էքսէրիյէթի , օտեախ
հիշ տէյիլ նուֆուզը օլանլարը խրիթթիյանըղը պիր
տէրուներ գուվվէթ վէ հայաթ տէյիւ պիլիլիլէր իսէ ,
օլտէմ անըն խարիճի իզհարաթընըն սուրէթիլինի
թէպտիլ վէ իսլահ էթմէքտէ հիշ թէրէտտիւտ էթ-
մէլէր : Եօգ , էկէր անը գուրու պիր թա'լիմաթ
վէ ային ու 'ատաթ մէճմու'էօի տէյիւ թանըրլար
իսէ , օլ տէմ ճահիլ էհալի անը' իսլահաթըն ֆէվ-
զինտէ տէյիւ կէօղէտիր , վէ միւնէվվէր ու միւ-
թէ'ալլէմ էհալի իսէ , աջալիլ անա գարշը գայտ-
սըգ վէ վազիֆէօիլ պուլուներ :

ԷՕԼՁԻԻ 'ԱՍՍԱՐ

Վազթըյէ շէվիլ , 'ագըլը վէ օընֆընտա պի-
րինճի շակիրտ օլուպ' չօգ օյուլընարըն ըէ'իօի օլան
վէ հէր հանկը պիր իշէ էլ վուրուք իսէ անը զայ-
րէթ հէմ շէվգ իլէ եափան պիր գըզ վար իտի . վէ
լաքին պիր շէյ վար իտի քի , պու գըզ անտէ ին-
մալ պուլուներ իտի :

Պու գըզ Յուներ ասընըն պիր կիրակի կիւնիւ
աապահլայըն քէնտի եէնի տիքիլմիշ ֆիթթանըն

կիլիպ քիլիթէյէ կիթտի : Գիլիթէտէ վա'ըզ ճի-
նայէթտէ նէմա պուլմագ» մատտէօի հագընտա
վա'զ էթտի : Ամմա հագիդաթ ը հալի սէօյլէր ի-
սէն , պու գըզըն տիւշիւնճէլէրի վա'զըն իւզէրին-
տէ օլմայըպ , անճագ քէնտի ֆիթթանը իւզէրին-
տէ իտի :

«Պէօյիւք վալիտէմ իշիւն պուլու ֆիթթիմտէ
աապարըմ , Պէնիմ եէնի ֆիթթանըն իւզէրինտէ-
քի պէշ օըրա օըրմա շէրիտ նէ կիւզէլ տիր , չօգ
էյի կէօրիւնիւյօր . ամմա չու պիլիլէր տէյիլի-
մէլի : Հէմ տէ օթուրուր իքէն փօլգամ պիրազ պի-
չիմօիլ տիր Շու թարաֆտա օթուրան գը-
զըն շափագը նէ գատար չիրքին տիր , հէմ քէն-
տիսի չօգ մահգուն կէօրիւնիւյօր Կէրէք ,
վա'ըզ նէ' սէօյլէյօր 'աճէպա : 'Գեամիլ պիր ատէ-
մին գամէթիլինէ էրիլմէք , ' նէ' տէմէք տիր : » Պէօյ-
լէճէ պու գըզ պիլիլէն վա'զ վազթընտա կեահ
տիգաթ էտիպ , վա'զը տինլէր , կեահ տա տալըպ ,
ֆիթթի միւթէնէվվի' տիւշիւնճէլէրէ օղրաշըր իտի :
Նիհայէթ խըտմէթ խիթամ պուլուտ , լաքին
վա'ըզըն սէօյլէրի , եա'նի ճի'նայէթտէ նէմա
պուլմագ» անըն ֆիթթինէ փէք ազ թէ'օիր էթմիշ
իտի :

Էվէ եէթիշտիլինտէ գարնտաշը Մարկօ , փը-
րուսիա գրալը Յրէտէրիքին քէնտինէ մուհու-
ֆըզ 'աքէր օլմագ իւզրէ , էն ուզուլն պօլու տ-
տէմէրի էվրօփանըն հէր եէրինտէն չաղըրըպ պու-
շընա թօփլար իտիլինէ աա'իլ պիր նազլիլէթ սէօյ-
լէտի :

Օլ կէճէ գըզ' եաթաղընտա պու նազլիլէթ վէ
վա'ըզըն սէօյլէրինի ֆիթթինտէ գարըշտըրմը օլ-
տըղը հալտէ , թուհաֆ պիր ըիլ'ա կէօրտիւ :

Էրթէսի աապահ ուլանտըղընտա հալաթընա
ըիլ'աքընը շէօյլէճէ նազլ էյլէտի :

Րուլամտա մէքթէպէ կիտէր իքէն պիրտէն
պիրէ մէյտանտա թօփլանտն պէօյիւք պիր գալու-
պալըգ կէօրտիւմ : Էհալի էթթէյէ պէրիլէ տօլաշ-
մագտա իտի , վէ պէն պիր գըզա պու շամաթա
նէ' տիր տէյիւ սիւ'ալ էթտիլիմտէ , մէրգուլէ
«Ալէն պիլմէ'գ մի օին , պու կիւն էօլմէք կիւնիւ
տիր : Րապալըն մէլէյի կէլիպ ըուհլարըմըզըն կէլէն
սէնէնին էօլիլէ կիւնիւնտէն պէրու նէ գատար
պէօյիւմիւշ օլտըղընա պագաճագ տըր» տէտի :
«Էօլիլիլմէ' կիւնիւ միւ . ըուհլարըն էօլիլիլմէսի'
մի . էօյլէ պիր շէյ հագընտա տահա հիշ իշիթ-
մէմիշ իմ տէյիւ օըրմաղա պաշլատըմ իսէ տէ , օ
'աճէլէթէն կէլիպ կիթտի : Պիր ազ օօնրա , պէն
տախի գալապալըզըն իշիլէ կիրիպ , մէլէյին եա'նը-
նա կիթտիմ : Օրատա օլ մէյտանըն օրթաթընտա

պուլունան օէօյիւտ ազաճը ալթընտա պէօյիւք պիր թախթ իւզէրինտէ ճէլիլ պիր մէլէք կէօրտիւմ, գանատարը վէ բուպառը փէք փարլագ, եիւզիւ զայէթ լաթիթ, ամմա թէմքինի իտի: Վէ մէլէյին հանընտա եէրէ ոգուլմուշ ալթուն պիր առա օլուպ, առանըն իւզէրինտէ պա'զը թունաֆ իշարէթլէր վար իտի: Պու առա իւզէրինտէ պիր տէ հալարըլը հաֆթա վար իտի քի անըն իւզէրինտէ ճփնաթիլ պիր ատէմին գամէթի էօլիւսիւ տէյիւ հաղըլմըշ իտի: Մէլէյին էլինտէ պիր տէֆթէր օլուպ, ատէմէրին էօլիւսիւսիւ հաղըյօր իտի: Հէր քէօ չաղըրընճա օրրա իլէ կէլտիլէր, վէ օ ալթուն առայա մոգանըր մոգանմազ հէր քէօին քէնտի բուհանի գուվլէթինտէ պէօյիւմիւշ հա զըսալմըշ իտիյինի օլ 'ամա'իպ էօլիւ կէօթէրմէքտէ իտի: Վէ պէն հանընտա տուրուր իւքէն պիր գալ թանըտըղմ քիմսէլէր էօլիւտիւլէր: Անտէն սօնրա, Մարիամ հանըմ իօմինտէ պիրիօի կէլտի: Մէրգուլմէ խայրխան քիմսէլէրին բէ'իսէսի օլուպ, պաշգա ճինա խայրխան իշէրտէ տէ պուլունսուր իտի: «Մուլթաղա Մարիամ խանըմըն էօլիւսիւ չօգ եիւքսէք օլաճագ» տէյիւ տիւշիւնտիւմ: Լաքին օլ հէյպլէթի մտայա մոգանըր մոգանմազ զըսալմաղա պաշլատը, վէ չօգ զըսա օլուս: Պունուն իւզէրինէ Մէլէք մահգուն պիր թարգտա անա ճիկէր խարիճէն շատէմէր թարտփընտան թահօին օլունմազ իշիւն չանիէրէօթլիք արղուաընը, հիւմ, էմիլիէթ վէ թապը հիսթիյաթընտան եիւքսէք թութմասայտըն թամմ պիր գամէթէ մալիք օլաճագ իտին» տէտի: Մարիամ խանըմ չաղըն վէ մահգուն օլորագ կիտէր իքէն անա իշթիրաքը հիսս կէօթէրտիւմ, չիւնքի չօգ մահգուն իտի: Անտէն սօնրա զէվալը քիւշիւք տիքիճի Նդիսարէթ կէլտի: Վէ պէն պիւթիւն էօմրիւմտէ օ գատար թէ'ամճիւպ էթմէտիւմ, չիւնքի 'առանըն կունընա կէլտիյինտէ օլ գատար ուզատը քի անըն էօլիւսիւ հէր քէօտէն եիւքսէք իտի: Վէ եիւզիւ օլ գատար փարլատը քի մէլէք կիպի կէօրիւնիւյօր իտի: Մէլէք տէֆթէրինէ հաղար իքէն տէտի քի, ճնէ' միւպարէք տիր բուհճա ֆագիր օլանլար, զիրա Մէլէքիւթ իւս Սէմալաթ անլէրին տիր»:

Օլ վազթ վա'ըզըմըզ կէլտի: Անըն էօլիւսիւ պէնիւմ տիւշիւնտիւլիւմ կիպի էյի օլուս, վէ Մէլէք վա'ըզա Սէլամէթ թէպչիր էտէնլէրին առայալարընէ' միւպարէք տիր: Քրիստոս իշիւն ճանլար գազանմազ քէնտի ճանընը պէօյիւթմէք տիր» տէտի: Օլ վազըթ պէն թիթրէմէյէ պաշլատըմ, չիւնքի պէն նէ' զէման Քրիստոս ի-

շիւն ճանլար գազանմաղա չաղըտըմ: Իքի օէնէ էվլէլ թէճտիտ ի գալպէ մալիք օլուսըրմտա էփէյի իշէտիւմ: Լաքին սօնրա կէվլէք վէ սօղուգ օլուս: Պէն հէր Կիրակի կիւնիւլ տէրտտէ վէ տու'ա մէճիօինտէ պուլունմազ, հէր կիւնիւլ Մուգ. օգուլմազ, տու'ա էթմէք եէթիչիր տէյիւ տիւշիւնտիւմ: 'Ինայէթտէ նէմա պուլմազ, Քրիստոս իշիւն ճանլար գազանմազ, քէնտի ճանըմ իշիւն ֆա'իտէլի օլաճաղընը հիշ տիւշիւնմէտիւմ: Տէտիյիւմ կիպի օրրամ կէլէճէք տէյիւ թիթրէմէյէ պաշլատըմ:

Անտէն սօնրա պիր զէնկին զըզը կէլտի: օ գըղըն քիւմ իտիյինի պիլի'ր մի օինիդ. պիզ անը էյի թանըրըզ: Տա'իւմ կիւզէլ բուպա կիյինիր. պէնիւմ բուպամ անըն բուպաթը կիպի օլմատըղընտան, չօգ տէֆ'ա աճընըր իտիւմ: Մէլէք անը էօլիւտիւլիւնտէ քէտէրլի պիր թարգտա անա պազաթը, չիւնքի էօլիւսիւ փէք տուն իտի: Գըզըն պէնզի կէլտի, բուպաթը փարլագ վէ կիւզէլ իտի իօէ տէ, 'Մէլէյին զիյաթընտա կէօրիւնմէտի: Մէլէք անա «Ա'հ, զըզ, էլպիսէն իշիւն նի'շիւն էնտիշէ էտէրթիւն, սէնին էնտիշէն խարիճի չէյլէր իշիւն օլմատըն, անճագ խալիս վէ օէլիւմ պիր բուհ' զիյնէթին օլուսն: էօյլէ պիր բուհ Ալլահըն նաղարընտա չօգ գըլմէթլի տիր» տէտի: Գըզ իօէ կէլիպ կիթտի: Անտէն սօնրա իթթիյար Յազէտի կէլտի: Օ զէվալը, ֆաղիր, գապա թօփալ պիր գունտուրաճը իտի: Մէրգուլմ գանմէթլէ առանըն հանընա կէլտի: Վէ պուզէվալը չիւքին գունտուրաճը կէլիւ իքէն մէլէյին եիւզիւ զիյատէսիլէ փարլատը, վէ կիւլէրէք էլիւնի ուզատըպ անը թուլթուս: Իշթէ անըն էօլիւսիւ ճիւլմէսինտէն եիւքսէք իտի: Վա'ըզընքինտէն պիլէ եիւքսէք իտի: Վէ մէլէք եիւքսէք օէօլէ նիտա էտիպ, ճէր քիւմ քէնտինի ալաղլատըր իօէ, եիւքսէլիւր, հէր քիւմ չօճուգ կիպի միւթէվաղը' օլուս իսէ, Մէլէքիւթ իւս Սէմալաթտա էն պէօյիւք օլաճագ տըր» տէտի: Անտէն սօնրա պէնիւմ իօմիւմ չաղըրտը, Թիթրէտիւմ վէ մէլէյին հանընա եէթիշէմէտիյիւմտէն, մէլէք պանա հարտըմ էյլէտի, առայա մոգանտըղըմտա զըսալտըղըմը հիսս էթտիւմ: Հէր նէ գատար միւմքին օլտըղը տէրէճէ եիւքսէլմէյէ չաղըտը իօէմ տէ, Լաքին տէրէճէմ էն ալաղը չըգտը: Ա'հ, օէվկիւլիւ հալամ, պէն նէ' գատար ութանտըմ: Մէլէյէ տէտիւմ քի, «Պանա պաշգա պիր ֆուրսաթ տահա վէր, վէ էլիմտէն կէլտիյի գատար չաղընաղըմ, Լաքին պու իշարէթի տէֆթէրինէ գայտ էթմէ» Մէլէք մահգունանէ պաշընը օալալարպ, Վարսըն իշարէթ գալօըն, Լաքին զալրէթ էյլէ վէ լութֆտա նէմա պուլ, հէր

նէ քի ետփար իսէն, անճաղ Րապալ իշիւն ճանտան ետփռ տէտի:

Օլ վազըթ ուշանալով վէ իշթէ աղլայ ր իտիմ: Օ բուշայը աղա ունուտամամ:

Պու բուշանըն իւզէրիէն, զըզ՝ օէնէնին պիտալէթինտէն պիւթիպար, թէպտիլի ախլազ վէ մէօլէք էտէրէք, վա՛րզըն վէրմիշ օլտըղը վա՛զ միտիլու ճիւնայէթտէ նէմա՝ պուլմազա պաշլատը:

Է՛յ պու նազիլէթի օգուշան տօթ, պու կէշմիշ օէնէտէ գամէթինին էօլիւսիւ էքօրիմիշ մի, եօզ իսէ եիւքօշիմիշ մի տիր, վէ ինայէթտէ նէմա պուլմազա մը օըն:

Իշթէ էօմրիւմիւզտէն պիր օէնէ տահա կէշտի կիթտի, վէ էկէր պիզ գամէթտէ թէրազգը էտէճէք եէրտէ թէտէնին էլլէտի իսէք, վա՛յ հալիմիզէ: Պու բուշայը կէօրէն զըզ կիպի քէնտի էօլիւմիւզիւ կէօրիւպ, Ալլահըն պու եէնի օէնէ իշիւն վէրմիշ օլտըղը ֆուրաթլարտան իսթիֆաաէ էտէրէք, լութֆտա նէմա պուլմազ վէ Բրիտանոսըն գամէթինին էօլիւսիւնէ եէթիշմէք պապընտա զայրէթ էտէլիմ:

Սիգտէն քի՛մ էն մուհիմ պիր շէյէ, եա՛նի իւրթթիյան էօմրիւնին նէմա պուլմազընա տիգգաթ էտէր: Փիւ. 3. 13, 14:

Միւս Տաթ Խարֆընաթ իւրիւկ օլտիւշը րը:

ԲԻԼԻՍԵԼԻՐՏԵՆ ԽԱՊԵՐԼԵՐ

Ուշիւ ինիւպաշ. — 1904-Յ օէնէլէրի գարֆընտա Ուշիւդտէ վուգու՝ պուլան ինթիպաշը բուհանի հազգընտա նիշէլէր պիր ինսանի հազգըլըզ վուգու՝ պուլմազընըն անճաղ Րուհ իւլ Գուտսըն տօղրուտան վէ զարիպ պիր օուրէթտէ անը պաշլայըպ իլէրի կէօթիւրտիւլիւնիւ զանն էթմիշլէր իսէ տէ, պու եազընլարտա օրայը զիյարէթ էթմիշ օլան պիր վա՛րզ պու խուսուտա աթիտէքի էֆէտարը պէյան էլլէմիշ տիր:

Միւմաիլէյին զաննընճա, մէզքիւր ինթիպաշ իշիւն քիլիսէլէրտէ բուպ՝ աթրտան պէրու աղալի իւշ եօլտա թէտարիքտաթ կէօրիւմէքտէ օլմուշ տըր: Էլիւ, Կիրակի մէքթէպլէրինտէ Ուշիւլքիլիսէլէրի Կիրակի մէքթէպլէրինտէ թա՛լիմ օլուճանճա խուսուտա աթիգաթ էթտիքտէն մա՛տա, աթաթըրա մէքթէպլէրտէ ալէնի իմթիհանլար իճա էտէրէք, ճէմա՛թլարըն Գ. Մուգ. հազգընտա միւքէմիլ թա՛լիմ գապուլ էթմէօինէ ապ՝ էթմիշ տիրլէր: Սա՛նէն, թէրէնիւմ խուսուտընտա: Գիլիսէլէր իթթիհատար թէլքիլ էտէրէք, օէնէտէ օն, օն իքի եէնի իւսիլէր էօրէնիլլէր վէ պա՛ղէն պիր արայա կէլէրէք, անլէրի թէնէնիւմ էտէրլէր

Խաի: Պու եօլ իլէ նիշէ իւսիլլէր՝ ումում էհալի թարաֆընտան էօրէնիլմիշ օլուպ, պու ինթիպաշլար էօնաթընտա օլ իւսիլլէր՝ ալէլ՝ ումում իսթի՛մալ օլտէնմըշ, վէ անլէրին թէրէնիւմիւնտէն հիւսն ի նէթիճէ հաթըլ օլմուշ տըր: Սա՛նէն, Մէլիլգէ, Եիրմիշ պէշ սէնէտէն պէրու Ուշիւլ վա՛րզլարը քէնտի վա՛րզլարըն իւսահ էթմէք իշիւն միւթէ՛տա տիտ վէ միւթէնէլվի՝ վաթըթլար իսթի՛մալ էլլէմիշլէր տիր:

Միւմաիլէյին էֆէտարընճա, պու իւշ վաթըթլար կէրէք վա՛րզլարը կէրէք՝ ումում ճէմա՛թլարը ինթիպաշ իշիւն հազգըլմազտա պուլուլուճալ տըրլար:

Պիզիմ քիլիսէլէրիմիշ վէ վա՛րզլարըմըզ տախի պու վազը՛տա քէսպ ի ճէօարէթ էտէրէք, քէնտի բուհանի վազիֆէլէրինի քէմալը օտաաղաթլէ իֆա էտէրլէրտէ, վէ ճէմա՛թլարըն Գիլիմ Ուլլահըն թա՛լիմինտէ վէ բուհանի հայաթտա փէրվէրտէ էտէրլէրտէ քէնտիլէրին տախի հազիգաթէն քիլիսէլէրիմիշլէր պիր ինթիպաշը բուհանի իշիւն թէտարիք կէօրմէք իւզրէ իլլէմէքտէ իտիլէրինէ միւթմէ՛ին օլա պիրլէր:

Գիլիսէլէրին ինիւպաշ. — Աւերիգատա պուլուլուճան Ժողովական, Մէթօտիթ Գթթէթանթ, վէ միւթթէհիտ պիրատէրլէր նամ իւշ Փըրգալար պիրլէնիպ պիր միւթթէհիտ քիլիսէ թէլքիլ էթմէք իւզրէ պիր ի՛թիլաֆա կէլմիշ օլարազ, մահը հալըն (Փետր.) 7—9տա Օհայօնըն Տէլթըն շէհրինտէ պիր՝ ումումի մէճիւս՝ ազա էտէճէքլէր տիր: Պէօլլէ պիր իթթիհատ 1889տա թէլքիլ էտիլմիշ օլուպ, պու վազթա տէք միւզաքէրաթ տէվամ էթմիշ, վէ նիհայէթ մէզքիւր իւշ քիլիսէլէր աթաթընտա իթթիֆազը էֆէտար հաթըլ օլմուշ տըր: Պուլարտան Միւթթէհիտ պիրատէրլէրին 250,000 Մէթօտիթ Գթթէթանթլարըն 185,000 վէ Ժողովականլարըն 673,721 ա՛ղաթը պուլուլուճա, հէր պիրինէ մախուսա գօլէնէր, իւմի իւսի մէքթէպլէրի վէ միսիսէր շիրքէթլէրի վար տըր: Պու իթթիհատտան շիմտիլիք մագօէտ՝ քիլիսէլէր աթաթընտա մուհապպէթ վէ իշթիրաք հաթըլ էտէրէք, թէպլի ի պէշարէթ վէ թա՛լիմ ու թէրպիլէ իլլէրինտէ միւմաքին մէրթէպէ իթթիհատ մէյաանա կէթիւմէք, վէ քիւշիւք քիլիսէլէրի պիրլէնիլէրէք, լիւզումսըզ եէրտէ վուգու՝ պուլան թէֆրիգաթըն էօնիւնիւ ալմա տըր: Ազա օլտէնճաղ՝ ումումի մէճիլիսէ հէր 5,000 ա՛ղա իշիւն պիր մուրախաա թա՛լին օլուճանճա տըր:

Թարգման Գօլէճի. — Պու գօլէճուէ պու սէնէ չա-
կիրալէրին 'ատէտի 155 օլուպ, պուսնլաբտան 66սը
գօլէճ, վէ 89ը ի'տատի տա'իրէօնտէ, վէ 42 ֆարգլը
չէհր վէ գարիյէլէրտէն կէլմիշ տիրէր: Անլէրին 130ը
էր.Ֆ., 22սի Բոււմ, վէ 3իւ Սիւրեանի տիրէր: 80ի
Փրօ., 54իւ Լոււ., 21ի Օրթօտօգօ տըրլար: Շա-
կիրալէրին 2/3սի էսնաֆ թաղըմընտան ատէմլէ-
րին էվլատլարը տըրլար: Գօլէճ տա'իրէօնտէքի
թալէպէնին օնննի վաթաթ հիթապ իւզըրէ, 19, վէ
ի'տատի չակիրալէրինինքն 14 տիր: Իշպու սէք-
թէպին մէ'գուսնլարընն 'ատէտի չի'տիյէտէք 74
օլուպ, պուսնլաբտան 28ի վա'ըզ, 17սի մու'ալլիմ,
10ը հէքիմ օլմուշ, 16սը թիճարէթլէ մէշուլ,
պիրի միւհէնտի, վէ պիրի Բ. Մուգ. չիքքէթինին
աճէնթի տիր: Գօլէճ վէ ի'տատիյէտէ 13 մու'ալ-
լիմլէր պուսնլաբտապ, պու սէնէ գարֆընտա Մր.
Մարիթ նաթընտա պիր Ամէրիգալը մու'ալլիմ
տախի կէլմիշ տիր:

Մար'աշտան. — Սէնէլէրտէն պէրու տիւյիւն չէն-
լիքլէրինին ախլադ ու առապա մուվաֆըզ օլապիլմէ-
օի իշիւն' հէր ճիհէթլէճէհա, վէ քիլիօէլէրնէ պա'զը
թէրթիպլէր էտիլմէքտէ իտի իօէ տէ, սօն վազթ-
լարտա հիւքիւմէթի ի մահալլիյէնին ա'լա թէրթիպ
վէ իճրա'աթը իշպու մէս'էլէտէ քիւլլի թէպէտալիւ
վէ իսլահաթ հաթըլ էյլէմիշ տիր: Պու հաֆթա
գարֆընտա չէհրիմիզ միւ'թէպէրտնընտան իւր-
լադեան Յակըր աղանըն մախտոււմընն տիւյիւն
չէնլիյիտէ իզտիհամ փէք քէթիր իտի իօէ տէ,
մոււմալիյէն իւրլադեան էֆ.նին տախի ճիտտի
էմէլի իլէ զիյնէթի ի մէզըիւրէտէ 'իշքէթ վէ ախլադ
ու առապա մուգալիւր ահվալըն գաթի'էն պու-
լուսնմախտընտան տօլայը մէտնէ չայան իտի:
Իմտի չէհրիմիզ մու'թաթարըրը փաշա հաղըթ-
լէրինին սայէ ի Փատիշահիտէ էհալինին բէֆահ
հալ վէ ախլադ ու առապա թէրադգըրը իշիւն
սա'յ ու իզտամլարընտան տօլայը փէք միննէթ-
տար ըզ: Ալէլիսուսուս սայքի հէր խանէտէ պիր
փուսնար ազմասընա քեաֆի օլան ռուլարըն գըթը
'աղամըն պօրուլար իշիւնէ ալտըրարադ էվլէրէ
թէմիզ ու իսալընա հիմմէթ էթմէօի, չէհրիմիզ
գալադգնա միւշարիլէյիին զիքրինի պազը գըլան
էտէրլէրինտէն տիր:

Մար'աշ Փրօթէթան մէքթէպլէրինտէ 9 մու-
'ալլիմ վէ 39 մու'ալլիմէ թահթը ի'տարէլէրինտէ
682 օլլան վէ 660 զըզ թա'լիմ օլուսնադտա օ-
լուպ, իշպու 1,342 թալէպէտէն 12սի 'իւմ ի իւ-
հիտէ վէ 95ի զըզլար գօլէճինտէ տիրէր: Նինէ
պու հէքիւն թալէպէնին գըթը 'աղամը Փրօթէթ-
ան խանէլէրտէն օլուպ, պիր թաղըմը էյթամ-

խանէլէրտէն վէ պիր գըթմը տախի գարիպլէր
տիրէր:

Միս Սէմընտըն թահթը ի'տարէթինտէ պուլու-
նան հէթիմ գըզլարտան իրիթիյան գըզլարըն
ձէհա հէյէթինին ա'զալարը կէրէք զիյատէ իշ իշ-
լէյէրէք վէ կէրէք հաֆթտա պիր քէրրէ ալթ
սօֆուս հէյիպ պէրապէրիննէ վէրիլէճէք թա'ամըն
պէտէլինի ալը գօյարադ արթաթըրադալը մէպ-
լադտան պիր գըթմըն օարֆ իլէ Մար'աշտա ռզա-
րիֆէ՝ վէ նազըլ իշլէյէն իքի հիւզ գատար իշճի
գարը վէ գըզլարը թա'ամա տա'վէթ էթմիշ տիր-
լէր: Պու իշճի գատընլարըն գըթմը ա'զամը առւլ
վէ ֆուգարա սընֆընտան օլտըզը իշիւն պու
Բապալըմըզըն թահսին էթտիլի պէտէլիպ տա'վէթ
իտի: Բէզա պալտաէ գիքը օլուսնան թարիզլէ
արթաթըրադալը մէպալադտան պիր գըթմըն Մար-
'աշ քիլիօէլէրի ֆուգարաճընա, եարմը լիւրա 'Ան-
թապ խաթթախանէթինէ, իքի լիւրա Մալաթիա ա-
ֆէթգէտէկեանընա, իւշ լիւրա Ուրֆատա պիր ա'մա
գըզըն թա'լիմինէ վէ տահա էնվա' ի խայրխան
մագսէտլէրէ թէվզի' էթմիշ տիրէր: Եյիլիք էթ-
մէք միւրատընտա պուլուսնուր իօէք, փարա
արթաթըմանըն չօգ թարիզլէրի վար տըր: Նիւք-
սէք էօմբիւն պէլլի պիր գըթմը նէֆսֆէտաքեար
օլմազլըզ տըր:

Տուտու հանըմ Պայրամեան' օննէվի իրատը
թէպշիր ի պէշարէթ 'ուսուսընա սարֆ էտիլմէք
իւզըրէ Մար'աշ Շէքէրտէրէ քիլիօէպինէ օթուզ Լ.
Օ. ի'անէ էյլէմիշ տիր: Մէրգոււմէ փէք զէնկին օլ-
մայըպ' էն գըյմէթլիւազէսինի — ալթուսն ապատան-
լըղըն — վէրմիշ օլմաթը իլէ չօզլարա էյիէօրնէք
պրադմըշ տըր: Սէրվէթիմիզին զայ' օլմաթը իհ-
թիմալ իօէ տէ, Բապալըն իշիւն վէրտիլէրիմիզ
պազը գալըր: Հէր թարաֆտա քիլիօէլէրիմիզ
պէշարէթ, ֆուգարա, թա'լիմ ու թէրպիլէ իշիւն
ճէօմբիւրալիքլէ վէրէնլէր վէ վաթիլէթ էտէնլէրէ միւհ-
թաճ տըրլար:

Մար'աշտա 1854տէ Ինճիլի քիլիօէլի թէշըիլ
էյլէյէն իլը օն ալթը ա'զալարտան էն սօնա գալ-
մըշ օլան Փանոս 'ամմի Կիւլիւզեան հիւզ սիննին
միւթէճալըզ օլարադ վէֆաթ էտիպ, 1905 Դեկտ-
24տէ տէֆն օլուսնուր: Միւմալիյէն սօն վազթընա
գատար ֆիքըճէ աաղլամ օլուպ, պու տէրէճէ
իլթիյարըզընա ըաղմէն փէք տիւշմէմիշ իտի:
Տա'իմա չէն թապիա'թը օլուպ, ինճիլի քիլիօէ-
լէրին թարիլսինի իպթիտասընտան պու կիւնէ
տէկին էյի պիտիլինտէն, հէր զէման Բապալըն
իշլէրինէ հայրան գալըր իտի: Ֆիլվազը' պէօյլէ
չանլար չալընարադ թէրէննիւմլէր իլէ տէֆն օ-

լուծանաղընը Յ1 սենե մուգատտեմ առաւ տիւ-
չիւնէմէզ իտի: Իւք քիլիսէնին թոն մուրախառը
վէտա՝ էթմիչ օլուպ, եէնի նէօլին Րապպըն իշինտէ
իզտիյատ պուլմաղընը Րապպտան նիյազ էտէրիզ:
Մարաշ Ա. Ա. ՇԻՐԱՅԱՆ

ԱՏԱՆԱ ՔԻԼԻՍԵՍԻՆԻՆ ԷՎԼԱՏԼԱՐԸՆԱ ՎԷ ՏՕՍԹԼԱՐԸՆԱ ՊԻՐ ՐԷՃԱ

Պու սէնէ քիլիսէմիզին թէ՛ օրս էտիլմէօնին
Յ0նճի սէնէսի օլաղընտան, Ալլահ իսթէրսէ Ապ-
րիլ 22տէ, պիր Յօրեկան խըզմէթի իճրա օլու-
նաճաղ տըր: Պու միւնաթէպէթլէ քիլիսէնին իքի
մէճիլեթի թարաֆընտան արզու վէ գարար է-
տիլմիչ տիր քի, չու վէօրլէ իլէ ճէմա՛թըմըզ
էֆրաաընտան 150 լիրա գատար պիր մէպլաղ
թօփլայարազ, Մէլիկ Սէրմէթի նամըլա քիլիսէյէ
հէտիյէ էտէլիմ: Պու գարարըն վէրիլմէսինէ ան-
ճազ 8—10 կիւն օլմուշ իքէն, մէզքիւր մէպլաղըն
նըսֆը վա՛տ մազամընտա մէյտանա կէլտիյինի
պա մէսէրլէթ խապէր վէրիլիզ:

Շու թոն սէնէլէրտէ քիլիսէմիզ միւթէնէվիլ՝
րուհանի մազօթալէր իշիւն պէհէր սէնէ ճէմա՛ն
300 լիրա գատար պիր ի՛անէ վէրմիչ, վէ չու 2—3
սէնէ զարֆընտա մէքթէպ սէրմայէսի նամըլա տա
300 լիրա գատար վէրմիչ օլաղըն սէպէպտէն մա-
լիյէճէ զայէթ Եօրդուն պուլաւնտըղը չէօյլէ պիր
ժըրատա, իւշ սյ զարֆընտա 150 լիրա տահա
մէյտանա կէթիրմէք իշիւն եէնի պիր թէչէպպիւթ-
տէ պուլաւնմաղը, թէրվէթճէ զէնկիլիյինտէն
տէյիլ (շիւնքի ճէմա՛թըմըզ արաթընտա 5—600
լիրա ռահիպի օլան իւշ առէմիմիզ պիլէ Կօզ տըր)
անճազ քիլիսէյէ օլան մաւհապպէթլէրինին արթ-
մաթընտան վէ մէքթէպէճ օլան 'ազիմ ինթիյաճ-
լարընը հիսս էթմէլէրինտէն նէշէթ էթմիչ տիր:

Սայէ ի Շահանէտէ էմր ի մէ՛արիֆ մէմլէքէ-
թիմիզին հէր թարաֆընտա քէսպի թէրազըզ
էյլէտիյի կիպի, Ատանատա տախի իրի իրի ա-
տըմար աթմազտա տըր: Վէ պուլնտան 20—30
սէնէ էվվէ Ատանատա էն փարլազ մէքթէպ Փրօ-
թէսթան մէքթէպի թայըլըր իքէն, չիմտի պիզիմ
մէքթէպէրիմիզ էն կէրիտէ գալմըշ տըր. թէպէպի
իսէ, «-լի ֆօթիլիյիշ տիր:

Իմտի չու Յօրեկան միւնաթէպէթիլլէ պիզ է-
լիմիզտէն կէլէնի Կափաղըմըզ կիպի, «-լի- հէ-
լէն էտէրիզ քի, պու քիլիսէնին կէրէք Թիւր-
քիատա վէ կէրէք մէմալիքի ռաի՛րէտէ օլան
հէթ Գօլի վէ էլաուլը տախի պիզիմ իլէ իշթիրաք
էյլէտիլէր: վէ Զօֆէն պիզէ հէթիլէր իրաւ է-
տէրէք, չու 10—15 չակիրատէն 'իպարէթ

օլան իտառիյէմիզին միւմըին իսէ, Թարթուս
գօլէհինէ չակիրտ կէօնտէրէպիլէն պիր մէքթէպ ի
'ալի հալինէ եէթիլմէսինէ Կաթուրմ էթօրիլէր:

Իւմիտ էտէրիմ քի, սէնէլէրտէն պէրու պիզ-
տէն այրըմըշ օլան ա՛ղալարըմըզ, Ապրիլ 22տէ
իճրա օլուծանազ Յօրեկան խըզմէթինտէ քէնտի
հէթիլէր, վէ Դօ-հապիլէրիլ իլէ արամըզտա հաղըր
պուլաւնմաղա թա՛յ ու զայրէթ էտէճէք տիրլէր:

Մէքթուպուլաղա պիլֆիլի ճէվապ վէրմէք իս-
թէլէնլէր քէնտի ի՛անէլէրինի ազրուտան ազրուլա
պիզէ իրաւ էտէպիլիլլէր:

Թաշրատա 100 նուֆուստան զիյատէ քիլիսէ
վէ ճէմա՛թ ա՛ղալարըմըզ վար տըր: Իւմիտ է-
տէրիմ քի, անլէր պու պապտէ էլլէրինտէն կէլէն
թա՛յ ու զայրէթ տիրիզ էթմէզլէր:

Գալըրըմ աու՛այլա, Ատանա Ինճիլի
Յուլի 10, 1906 քիլիսէսինին Զօպանը

Ատանա.

ՊԵՏՐՈՍ Ա. ԹՕԳԱԼԵԱՆ

Անկէր կէօրիւրէն առմատա էօյլէ պիր չը-
պուզ քի, եէրինտէն պիրազ գօփմուշ օլարազ,
անճազ ճիւզ՛ի պիր էօզ պէտէնտէն քէնտինէ ժըզ-
մազտա տըր, իշթէ օ՛ չօզ խրիթիյանլարըն հա-
լինի կէօթէրիլ: Քրիստոս իլէ պիրլէշմիշ տիր-
լէր, Ֆադաթ քէնաթիլէն թէ լիմ օլմամըշ տըրլար:
Րապպ անլէրէ իսթէտիյինի Կափաղա՝ — Պատ-
ի Ու. Մուր

ԳՐԱԼԱՐԸՄԸՐԸՆ ՄԻՒՍԹԱԳՊԵԼԻ

(Վէր. Սիւն Թէրլէն, Մարաշ)

Օղուլարըմըզն միւթազպէլինի տիւչիւնտիւ-
լիմիւզ կիպի, զըզլարըմըզն միւթազպէլինի տէ
տիւչիւնմէլիյիմիզ վաճիպ տիր: Էվվէլիլէր Գինի ի
պիւլաղէ վասըլ օլաղլարընտա, իտարէ ի զաթի-
յէյէ ռուհուլէթլէրի վար իքէն, թօնրաքիլէր քէ-
մալէ էրտիլլէրինտէ, էքսէրիյէ պիր տիկէրինին
հիմայէսինէ միւհթաճ տըրլար: Գըզլարըմըզն
միւթազպէլինի թէհտիտ էլլէյէն անվալը նազարը
տիգգաթա ալապ տէվաթընա պաղըմայաճազ օլուր
իսէ, անլէրին պէտապաթ պիր 'էժօր իմար էտէ-
ճէլլէրի պէտիհի տիր: Գըզլարըմըզն միւթազ-
պէլինի թէհտիտ էտէն միւշքիլաթտան պա՛ղըլարը
աթիտէ պէյան էտիլի:

1. Մէտէնիլէթ թէրազըզ էթտիքճէ, թէվէլիւտ
էտէճէք զիւրիլլէթ՝ նիսպէթէն օղանլարտան զի-
յատէ զըզլար օլաճաղը զապուլ օլուրըր: 'Ազլի իշ-
լէր իլէ մէշղուլ օլան միլլէթլէրտէ թէվէլիւտ էտէն
զըզլարըն 'ատատը, չօգճա ֆիզիզի իլլէր իլէ մէշ-
ղուլ, լաքին ֆիքթէք ռահաթ հալտէ Կաշայան միլ-

լեթերտե մէյտանա կէլէն գրգլարըն ատատընտան գիյատէ իտիյի ըրվայէթ օլունըյօր: Հաթթա պօւ իֆատէմիզ մօւսատտադ ֆարզ օլունմասսա պիլէ:

2. Էնվա' ի էսպապա մէպնի տիյարըմըզտա գըզլարա նիսպէթէն կէնճլերին 'ատատը թէնէզգիւլ էթմէքտէ տիր: 'Էօմրտէ մօւսաթարալար գըզլարտան զիյատէ կէնճլեր իչիւն չօգ տըր: Մաւաթարալը ռէն'աթլար, գարա վէ տէրետ ռէյեհաթլարը եիւզիւնտէն նէ' գատար էրքէքլեր 'էօմրլէրինի զայ' էթմէքտէ տիրլեր: Էքքէրիյէ էրկէն օլան պիր չօգ էրքէքլեր տիյարը զուրպէթէ կիտէրէք, պուրատա գըզլարըմըզըն 'ատատընը չօղալթմագտա տըրլար:

3. Մէտէնիյէթ թէրագզը էթտիքճէ օինն ի պիւլուղա վասըլ օլան կէնճլերտէն Նիչէլերի գըզլարա էլ վէրիպ, անլէրի հիմայէ էթմէք իսթէմէյէճէքլէրին տէ հիսապա ալարըմըզտա, էլտէ գալան գըզլարըն 'ատէտի թէզայիւտ էտէճէյի պէտիհի տիր: Մէտէնիյէթին թէրագզը մէտարիֆին իզտիյատընա, մէտարիֆին իզտիյատը իսէ իտարէնին կիւճլիյինէ, վէ իտարէնին միւշքիւթը իզտիվտըն ազալմաթընա պիթթապի' պա'իս օլանագ տըր Էլվա' ճի պէօյիւք չէհրլէրտէ միւթէմէքքին էրմէնի կէնճլէր' իզտիվտէ խոռոռընտա ինկիլիզլէր իւլ Ալմանլարա իմթիսալ էթմէքտէն իսէ, Ֆրանսըզլարա ռալմաղա մայիլ օլուպ, Նիչէլերի օինն ի պիւլուղտա էվէնմէքտէն իմթինա' էտիյօրլար:

Իչպու էսպապա մէպնի պէօյիւյիւպ էվտէ գալան գըզլարը վալիտէյնլէրի հիմայէ էտէ պիլէճէք մի: Վէք ինթիմալ ճի անլէր հաթթա գէնկին վէ միւշքիւթ վալիտէյնէ ճան քըզընթըքը մատտէօի օլանագ: Ես ֆագիթ եալեստ միւշքիւթիզ վալիտէյն էլիւտէ գալան պիչարէ գըզլարըն հալի նէ' օլանագ: Դըզլարըմըզըն միւթագպէլինի թէհաիտ էլլէյէն պալատէ մէքքիւք սէպէպլէրի հօգ հիւքմիւնտէ թութուպ, ճիւմէօի իչիւն խարիճտէն համիլէր պուլունանաղընը ֆարզ էթսէք պիլէ, 'անէպա հէր հանկը իզտիվտէ անլէր իչիւն մօւսիպ ի օաւատէթ օլանաղընը գանն էտէ պիլի'ր մի իզ իզտիվտէ 'էօմրիւնիւ սաւատէթիզ գըլան խարիճի սէպէպլէրտէն պալընաթը ֆագիթիւք իտիյի միւթէլլէմ օլարը հալտէ, տիյարըմըզ էհալիօինին գալտա' պիրինին մալիլէճէ անվալը գանա'աթպախը տըր: Զարուրէթ սէպէպլիտէն նիչէ խանէլէրին ահ ու էնին մաւասը օլարընը զիքը լէթմէյէ պիլէ հանէթ հօգ: Պուընը պիր միսալ կէօրմէք իսթէյէն ինչլա'դիւնըն 1923 Նօ.թընտա վագը' Ճիւքիճի Յօլիաննէտա'ին հիքեայէօինի օգուըն: Թէ'այեիւլլէրի թէ'մին

էտիմիլ օլան կէնճ օլան վէ գըզլարըն իզտիվտէ հալիւնէ կիրմէլէրի վէք միւնաթիպ վէ միւսթահօէն իտիյի պիլի իսէ տէ, ֆագը ու զարուրէթէ պա'իս օլանագ իզտիվտէլարըն մէն'ի տէ լաղըմ տըր:

Պահըմըզըն իքիճի գըսմընա կէչէրէք, էնվա'ի էսպապա պիւն'էն էվտէ գալմաղա մէճպուր օլան գըզլարըմըզըն միւթագպէլինի թէ'մին էթմէնին տէվասը նէ' տիր:

Դըզլարըմըզըն միւթագպէլինի թէ'մին, վէ անլէրի ռէֆալէթի մօւսիպ օլանագ իզտիվտէտան մէն' էթմէնին տէվասը' 'ազլի թա'լիմ ու թէրպիյէտէն մա'տա մօւսիլթլէրինէ միւնաթիպ ռէն'աթ հա էլ հիւնէրի իլէ թէ'այեիւլլէրինի քէնտիլէր թէտարիք էթմէյէ չալըմալարը տըր:

Դազլիւմիզտէ օլան պիլի նօթթալարը այրը այրը միւթալա'ա էտէլիմ:

4. Դըզլարըմըզ թէ'այեիւլլէրինի քէնտիլէր թէտարիք էթմէյէ չալըմալը տըրլար: Սահիպ ի սէրվէթ պիր ֆամիլետընը գըզը քէնտիլի պու կիպի պիր մէճպուրիյէթ թահթընտա հիսօ էթմէք. զիրա քէնտիլէն պէօյիւք պիր միրաօ գալանաղընը, եալեստ միւթէպէր պիրինին հիմայէսինէ կիրէճէյինի հիսապ իլէ չալըմաղա ինթիյան կէօրմէք, Լաքին 'էօմրիւն զէմանի մուվաֆֆագիյէթլէրի պազի տէյիլ տիր: սէրվէթ ֆանի օլուպ, էլտէն կիտէ պիլի: Վիտէր վէֆաթ էտիպ, գըզ էվին պէօյիւյիւ գալարագ, քէնտի հիմայէօինէ պիր ինթիյար վալիտէ, եալեստ քիւլիւք պիրտտէր եա հէմիլէրլէր գալա պիրլի: հաթթա թէ'հիւլ էթմիլ օլտա, պու կիպի պիր վագը'ա վուգօւ' պուլա պիրլի, պիր տուլ վալիտէ հալիւտէ ֆամիլետընը պալը օլա պիրլի: Իլթէ պու կիպի անվալ վուգու'իւտէ էվլէլինտէն չալընարագ թէ'այեիւլլէրինի թէտարիք էթմէյի էօրէնմէք էմին թարիզ տիր: 'Ալէմտէ պու թարիզ միւթէպէր տիր: Պէօյիւմիւշ պիր գըզըն քէնտի քէնտիլի իտարէ էթմէյէ մուգթէտիր օլմաթը քէնտիլէն չէրէֆ տիր: Պաչգայա մէրպուլթ օլմայարագ իտարէօինի չըգարան հէր հանկը պիր գըզ եա տուլ գալան պիր գատըն միւթէպէր օլուր:

5. Դըզլարըմըզ թա'լիմ ու թէրպիյէ օայէօինտէ թէ'այեիւլլէրինի թէտարիք էտէ պիրլիլէր: Վագա'ա 'իւմ պիզգաթ քէնտի գըլմէթի իչիւն քէպա էտիլմէլի: պուընընլա պէրապէի 'իւմ օայէօինտէ էօթ' Դէ Էսպապա վէ մէմալիք ի Մ. Ամէրիգանըն սէրվէթինին չօղալմաթընըն էտաթի ռէպէպի' անլէրին գօլէճ վէ տար իւլ ֆիւնուընլարը տըր: Ալմանիա հիւքիւմէթի օալթ Պէրլին տար իւլ ֆիւնուընը իչիւն օէնէտէ 170 պին լիրա գատար պիր մէպաղ օարֆ էտէր իմիլ: Անլէր պու

պէտիւք մէպլաղը ընկնեալ աթմայրպ, 'իմին թերագգը իւն հէր սէնէ անըն իքի միտինի գազանտըզլարը սէյլէնիյօր. Մաք'ալըն ֆագիր ին- ճիլի ճէմա'աթը գըզ գօլէճէնին թէ'էսօիօի իչիւն 500 լիրա վերտիւր իսէ, զարար էթտիւր մի. չէնտ սէնէտէն պէրօւ պու գօլէճտէն թա'լիմ գա- պուլ էտէն գըզլարտան թագրիպէն 40 'ատէտ տէ- րօւնի չէնտէ վարժուհիք էտէրէք՝ պիր գըզըն պուրատա էլի սէնէ էվվէլ եէվիյէ գազանա պի- լէճէյի ագչէնին պիր գաչ միտինի գազանապատ տըրլար:

Գ. Գօլէճ թա'լիմինտէն մա'տա մօւհիթլէրինին միւսա'ատէ էթտիլինէ կէօրէ, գըզլարըմըզ սէն'աթ եա էլ հիւնէրի էյօրէնմէքէ, էքմէքլէրինի պօլ պօլ գազանա պիրլէր: Բի-չա-րէնըն 2,048 նօսընտա ճէվտէ գալան գըզլար՝ սէրնամէսիլէ միւ'էլիթ թարաֆընտան զայէթ ճալիպ պիր պէնտ կէօրիւ- միւլ տիր: Պօւ պէնտտէ ինկիլթէրբա վէ Ուէյլս գատըն վէ գըզլարըն սէն'աթ վաթթապըյէ նաթըլ կէչիւնիքլէրինի թա'րիթ էտիյօր: Պօւ կիւն եա- լընըզ օլ իքի մէմէքէթտէ 300,000 գատըն վէ գըզ- լար թէ'այեիւլէրինի գազանմագ իչիւն պէլի մէվ- գը՝ վէ ֆուրսաթա մալիք օլմօւլ տըրլար: Պօւն- լարտան սէնէվի 200 ինկիլիզ լիրաօը գազանան գատընլար վար: Պիր գըզ սէնէվի 120—200 լիրա գազանտըզը վաթթ էլինի թալէպ էտէն պիր ա- տէմէ իքի եա իւլ տէֆ'ա տիւչիւնմէգտէն սէօզ վէրմէզ: Բէնտինէ իլը միւրաճա'աթ էտէնի պէյէն- մէյիպ, անտէ եիւքսէք մէվիպէլէր արար: Եախօտ հիչ տէյիլ իսէ անըն մէվգի'ի թէ'մինաթ ալթընտա օլուպ, քէնտինին գազանճընա կէօզ տիքէն պիրի օլմամասընա գազար: Միլլէթիմիզ արասընտա պու- կիպի գըզլարըն մէյտանա կէլէ պիլէճէյի չիւպհէսիզ տիր: Բի-չա-րէնըն մօւսպիրլէրինտէն պիրի պէր- վէճի ի աթի'եաղըյօր: Պէն պա'զը չալըզան վէ իֆ- ֆէթլի Հայ գըզլարը թանըրըմ քի, փէտէրլէրինի զայ՝ էթմէք պէտպալթլըզընա տիւչար օլմօւլլար: Լաքին էյօրէնտիքլէրի մօւզիգա, բէօմ եախօտ էճնէ- պի պիր լիսան սայէսինտէ փէտէրլէրինին եէրինէ կէչիպ, պու կիւն ֆամիլեանըն էքմէյինի գազանա- րագ վալիտէ իւն քիւչիւք պիրատէր եա հէմիթէ- լէրինի հիմայէ վէ իթ'ամ էտիյօրլար: Տահա եա- գընա կէլտիլիմիգտէ, ալընտան մա'լիւմաթա նազա- րէն, Ուրֆատա եիւզլէրճէ գըզ վէ տուլ գատըն- լար խալի ի'մալը իւն թէ'այեիւլէրինի էլտէ էտի- յօրլար: Բէզալիք 'Ա. Նիթապտա ճագրիֆէ՝վէ սա'իր էլ հիւնէրի իւն չօզ տուլ գատընլար վէ ֆագիր գըզլար իտարէ ի զաթիլէյէ մալիք օլույօրլար: 'այ- նի մահալտէ չէնտ գատընլար տախի էպէլիք էյօ-

րէնիպ, Իթանպօլտա սայէ ի Շահանէտէ տիֆլօմա ալմըլար եախօտ ալմագ իւզրէ տիրլէր: Շէհրիմիզ ֆուգարա նիսվան թագըմը տախի պու գապիլտէն մէշղուլիէթ իւն ագչէ գազանըպ իտարէ օլուն- մագտա տրլար, Միթ Սամընտըն իտարէսի թահ- թընտա 100 գատըն վէ գըզլար պուլուէնըպ, պուն- լարտան տէվամ իւզրէ ճագրիֆէ՝ վէ նագըշ իչիլ իւն մէշղուլ օլանլար վաթաթ հիսապ իւզրէ հաթթատա 700 զրչ: գազանըյօրլար: Ալմանլարըն պիտայէթ հալինտէ վազը՝ խաթթախանէօրնտէ 17 գըզ խաթ- թէխանէյէ 'ա'իտ խըտմէթլէր իչիւն թա'լիմ օլու- նտըյօրլար: պու օն եէտիլէրտէն տէօրտիւ էպէլիք էյօրէնմէքտէ օլուպ, եաղընլարտա իւչիւ Տէրի- սա'ատէթէ կիտէրէք տիֆլօմա ալմագ իւմիտինտէ տիրլէր: Գըզլար գօլէճիմիգտէ 'իմի տէրալէրտէն մա'տա, մօւզիգա, տիքիլ վէ բէօմ տէրալէրի օլ- տըզընը մալէ մէմիւնիյէ պիտիրիթիզ, վէ պուն- լարըն սայէսինտէ, էլան միսլի կէօրիւլտիւլիւ իւզ- րէ, պիր չօզ գըզլարըմըզ օուհուլէթլէ իչ պու- լուպ իտարէ ի զաթիլէյէ մալիք օլաճագլար:

Դատընլարըն էհիլիթ վէ իչիւլէզարըզը հագ- գընտա ի'թիմատըմըզ օլուն: իչ 'այէմինտէ ան- լէրէ վաթի՝ մէյտան աչալըմ: մէքթէպլէրիմիզին իտարէ մէճիլթինէ անլէրտէն ա'զա գօյալըմ: մէք- թէպ նագարէթինի տէ անլէրէ հէվալէ էտէլիմ: պու իչիլ էրքէլէրտէն տահա էյի կէօրէճէքլէրինէ չիւպհէ էթմէյիլիմ, նագիք սէն'աթլարա հէվէօքեար օլան գըզլարըմըզա միւմքին իսէ, ֆուրսաթ վէ- րիպ, անլէրէ ճէսարէթ վէրէլիմ, Մէյանէմիգտէ օ- լան ֆագր օւ զարուրէթին տէֆի'նէ էն պէտիւք չարէ օղուլլարըմըզ իւն գըզլարըմըզա հէր պիրինին միւսթա'իտ օլտըզը սէնա'աթ եա էլ հիւնէրինի էյօ- րէթմէնին եօլընը պուլմագ տըր:

ԳԻԼԻՍԵԼԵՐ ՎԵ ՎԱՐՁԱԼԱՐԸՄԸՍԱ

Հի-չէֆի

12.

Գրիտոտոտա օէվկիւլիւ պիրատէրլէր:

Պիրինին սիմաօընտան, անըն իղթիրապընըն հէմ չիտաթ վէ հէմ տէ տէրինիլիինի էօլէ պիլի- րինիզ: Սէվկիւլիւ ինճիլի քիլիսէմիգտէ էսէֆ է- տէրիմ քի, հի-չէ վար տըր: Էկէր անը կէճէ թէս- միլէ էթսէմ, օ Մըսըն գարանըզը գատար օիֆիր տիր: Էկէր օնա Մաթէմ տէօէմ, պիր պաքիրէնին մահպուպընըն մէզար թալը եանընտա թութաղը մաթէմ գատար սահիհ վէ ճիտտի տիր: Էլպէթթէ պու հիւզնէնկիզ օէտա օիզլէրին տէ սէմինէ վա- օըլ օլմօւլ օլմալը տըր: Սէվկիւլիւ վալիտէլէրինի հէնուզ զայպ էթմիլ օլուպ, օրթատա գալմըլ օ-

լան մինի մինի չօճուղար կէօրմիւն մի փնիգ. օնլարն հալը 'աճէպա նէ' օլաճագ, օնլար նէրէտէ գալաճագ տըր. գալաճագլար մը, հօգ իսէ էօլէճէլէր մի. պօւ օրւալլար խաթրա գօլայճա վարիտ օլուր. վէ եախօտ վագթընտան էվվէլ, պիր չօճուղը սիւստէն քէսճէք ինսաֆ մը տըր, Պիր չօճուղ իշիւն շու գատար պիր միւստէթ սիւթ եէմէք, թապի'աթըն գափա'իտի իզթիզաճընտան տըր. աքսի վուգու'ինտէ, թապի'աթ միւ'ճագաթ էտէր. եա'նի չօճուղ եաշաճա պիլէ տըրգ օլուր, վիւճուղը իշէ միւսա'իտ օլմագ. չիրքէթ ի պէշէրիյէ պար օլուր, վէ պէլքի տէ էօլէսի պիր չօճուղ վագթընտան էվվէլ էօլուր. վագթընտան էվվէլ գօփաբլան մէյվէլէր հէմ լէզգէթօիգ վէ հէմ տէ չիրքին վէ պուրուշուգ գալըրլար. Պատէմ վէ ճէվիգ նէվի'նտէն օլան ագաճլար չաղլարընը գապուգ պէշիլէրինտէ միւնաթիպ մըգտար վագթ հաթըրըպ, անլէրէ զըտա'վէրաթիտէն օճըրա անլէրի մահօուլ մագաճընտա տիւնկայա վէրիլէր. Պիր թագըմ էճէլէլ աթալար «միւրատ տըր» զաննը իլէ էվլատլարընը տահա սինն ի պիւլուղէ վաճըլ օլմագ. տան էվէրիլէր. Թէճրիպէ կէօթէրմիշ տիր քի օլ մու'ամէլէ «միւրատ» օլմատըղը չէօլէ տուր-օուն, պիլ'աք քէնտիլէրէ 'ար ու պէլա պիլէ օլմուշ տըր. Եագըն վագթլարտա, «էյի պիլիւր վէ թէճրիպէքար օլանլար» մըգ թաքաթընտան, ու-ֆաճըգ թէֆէճիք ճէմա'աթլարը, «այրը քիլիսէ թէշքիլ էտէլիմ» չապա վէ զայրէթլէրի միւշահա-տէ օլունտու. պունուսն իւզէրինէ, պիր թագըմ միսիօնարլար իլէ պատուելիլէրիմիգ պէօլիւք պէօ-լիւք, շուրայա պուրայա գօլարագ, օլճէմա'աթլարը քիլիսէ թէշքիլ, վէ վա'ըղլարընը տա չօպան թագ-տիտ էթտիլէր. իւշ պէշ կիւն օճըրա փիւր օիւրուր օլարագ եօլարընա ըվան օլտուլար իսէ տէ, էլ-եէվմ օնլարն պէլքի հալ ու խաթրլարընը օրւալ էտէճէք վագթ պուլմայօրլար. Պու ճինս եափմա տիւղէն վէ վագթընը օէվինճիլի հալլէրին օճու-փէք չապուք կէլիւր. Օլ քիլիսէլէրին ինթիյաճաթը, ագ օճըրա պաշ կէօթէրմէյէ պաշլար, ֆիղանլը մէքթուլլար եաղտըգճա եաղար. օէս եօգ, ճէ-վապ վէրէն եօգ տըր. Նիհայէթ իւլ էմը, միսիօ-նէր էֆէնտիլէրին մէքթուլլարընը մէ'ալը. «Սիգ արթըգ այրը քիլիսէ օլտուլըգ, պաշընըգըն չարէօինէ պագընըգ, վէ հէմ էօէֆ էտէրիգ քի փարամըգ եօգ տըրճաճան 'իպարէթ գալըր. Պու տէֆ'ա տա մէքթուլլար եէրլի քիլիսէլէրէ կէօն-տէրիլիւր, օնլարն տա ճէվապը շու օլուր, «Պիգ պիղիմ մէգարիֆաթըմըգ կիւճ պէլա թէսպիլէ է-տիյօրըգ, վէ սիգէ եաղտըմ էտէմէտիլիմիգէ տէ

փէք չօգ էօէֆ էտէրիգ»։ Հալ պու քի էօէֆլէր տա գարընլարը տօյուրմագլար. «Եննի քիլիսէ» պու եիւքիւ կէօթիւրմէյէ մուգթէտիր տէյիլ տիր. նէթիճէ նէ' օլուր. վա'ըգըգ գալմագ. — Գաշ սէ-նէլէր, քի'մ պիլիւր. Տահա նէ' օլուր. Մի-սնլը Վրա-նի-ն վէ Դըշլը պաշլար իճըրա օլունմագա պաշ-լար. Բիլիսէլէրին 'ատէտինի արթտըրմագտա փէք օաղլամ քեաղըտլար իւզէրինտէ փարլագ «րաիօրթլար» օգուսնա պիլիքտէ տէ, պուսնլար օ-աւֆաճըգ քիլիսէլէրին տէրտէրինէ հիշ պիր կէօ-նա տէրման օլմագլար. Սէվինիլիք քի, շու պիր գաշ օնէլէրտէն պէրու, պու հալլէր միսիօնար-լար իլէ պէօլիւք քիլիսէլէրի էփէյի տիւշիւնտիւր-միշ տիր. իշտաշըգ վէ տախիլի պէշարէթ նամա-րը ալթընտա վագթընը էթմիշ օլտըղըմըգ ուֆագ քիլիսէլէրէ եաղտըմ էթմէք բուսը վէ արգուը Պրուսա վէ Իսթանպօլ միսիօնէրլէրի վէ քիլիսէլէ-րինն գալպինտէ շու կիւնլէրտէ օլաըգճա ուշան-մըշ տըր. Շու զայրէթ չայան ը թահսին տիր. Զէման ը գատիմտէ հիւքմտարըն պիրի, փիր իւ-թիյար պիրինէ պէօլիւք պիր լութֆ վա'տ էթտիլի սըրատա, միւսինն՝ «Աման էֆէնտիմ, էտէճէլին լութֆը Բէշ ինսան էյլէ, օիննիմ իգթիզաճըն-տան պէլքի եալըն էօլիւրիւմ» տէմիշ տիր։

Պիլէճիք

Հ. Ե. ՕՏՅԱՆ

ՄՈՒՍԱՀՀԻՀԷ ՊԻՐ ՍԻՒԱԼ

1905 սէնէթի Ա-եաթէրինին 525ճ Նօմէրօւն-տա «Թաօհիհ» օէր լէվալը պիր պէնտ նէշը օլուսն-տը. Պէնտ ի մէղքիւրտէն 495ճ Նօմէրօւտ տէրճ օլուսն վագը'անըն առ ու էսաթընա տա'իր թաօ-հիհաթ ը քեաթիլէ կէօրիւլէճէյի մէ'մուլ օլուսնյօր իքէն, վագը'անըն էհէմիլլէթօիգ օլան պիր ճիհէ-թինէ ոսգուսնուլմը օլտըղը զահիր օլտու. օ տա-խի փէք թաօհիհէ ինթիյաճ մէսօ էտէն պիր ճիհէթ տէյիլ իտի, զիրա 495ճ Նօմէրօւտ միւնտէրիճ պէնտտէն վագը'անըն մահալը վուգու'ը Ատանա օլտըղը անլաշըմագ իտի քի, մուսահիհ էֆէնտի չէհի մէղքիւրտէն մէգապիրինի մու'այէնէ էտէ իտի. սալթ վագը'անըն Ատանա մէքթաճաթընա միւթէ'ալիլիգ օլտըղը անլաշըմագտա իտի. վէ մա-հալ իսէ մէճհուլտա պրագըլմը իտի։

Մէ'էլէյէ մուսահիհ էֆէնտիին պագտըղը ճի-հէթտէն պագալմ. Էկէր Էօգէրիլ գարիլէսինտէ փրօթէթման վէ Լուսաուրշականլարըն պիրլիքտէ քէնտի ճէնագէլէրին տէֆն էտէկէլտիլքէրի քիլիսէ հագլուսընն տահա մուհիմ պիր մագօէտէ իս-թի'մալը, վէ սըհիլէթի'ուսուլլէնին մուհաֆաղա-թը իշիւն պիր տիկէր 'արաճըն մէգարիսթման իթ-

թիւսպը թէքիֆի խաթըրա վարիտ օլուր իսէ ց մէզքիւր ճէմա'աթլարըն իքիւնէ պիւրիքտէ պիր 'արսա իսթիմաքէտիպ, չիմտիյէ գատար էթտիք-լէրի միօրիլիւ երնէ պիրիքտէ քէնտի մէյիթ-լէրի պիր 'արսայա տէֆն էթմէլէրի թէքիֆի' ինսանիյէթ, 'նէգաքէթ վէ տիյանէթ 'նօգթա'ի նա-գարընտան պագըլարադ տահա գիյատէ «կէնիչ ֆիքը-լիլիյէ» թէթապուգ էթմէ'գ մի իտի: Եօգսա պիր ֆամիլիտաա գէվճ Փրօթէթա'ն, վէ գէվճէ Լուսա-ւօրչական ճէմա'աթլարընա մէնսուպ իքէն, իքիսի-նին 'էօմրի հազըրտա պիրիքտէ ընֆագաթ էյլէմէ-լէրինէ միւսա'ատէ օլուսուպ տա նա'չլարընըն եա-թադ օտառընա կէլինճէ թէֆրիք օլուսմադ իտտի'ա-ռը փէք զարիպ կէլիր: Վազա'ա պիրինին նա'չը տիւնեանըն պիր ուճօւնտա, օլ պիրինինքի տէ ագ-սաի միւթէգապիլէսինտէ տէֆն օլուսուա, մէս'էլէնին ալընտա հիլ պիր էհէմմիյէթ եօգ տըր: անճագ էյամը հայաթլարընտա 'այնի ճէտտէն վէ 'այնի գանտան օլուպ տա չու գատար քըզը միւսանէ-րէթլէրլէ եէքաիկէրլէրինէ մէլուգ օլան պիր գալմ էֆրատընըն հալիյէ եախօտ տահա տօղրու-սը թօփրադ տա'վառընտա այրըլմադ իտտի'առը պիլքիւլլիյէ էհէմմիյէթօրդ տիր: Մուսահիհիմիդ է-ֆէնտի մէրխասա էֆ.նին պու թէտպիրի թահթըն-տա մէս'էլէնին իլէրիտէ թէվլիտ էտէճէի պիր չօգ ուլղուսնըզըլարըն էօնիւ ալընըր տէյիւ իտտի'ա էտիյօր, հալ պու քի վագը'ալար մէզքիւր իտտի'ա-նըն պիլքիւլլիյէ մուխալիֆինի իօպաթ էյլէմիլ տիր: Օլմուլ էօյլէ ֆամիլիտաա քի ա'գալարը իքի ճէ-մա'աթա մէնսուպ իտիլէր, վէ թօփրադ ֆարզը ճէնագէնին պալընտա պիր չօգ միւնէգա'աթը մու-ճիպ օլմուլ տըր: Թարաֆէյնին պիրի միւթէվէֆ-ֆանըն քէնտինին գէվճէսի եա գէվճի վէ եա տա օլուս վէ գըզը օլուսըզընը իտտի'ա, պինս'էն 'ա-լէյի քէնտինին մէնսուպ օլարըն ճէմա'աթըն մէ-գարիթանընտա տէֆն օլուսմադ կէրէք օլարըն-նը, թարաֆը տիկէր իսէ ինթիօալը մէզհէպ իթթիհատը թէգէվվիւճէ մուգատտէմ վէ ֆա'իդ պուլուսնաղընը տա'վա իլէ մէրհուլըն մէնսուպ պուլուսնաղըն ճէմա'աթըն մէգարիթանընտա տէֆ-նի իճապ էտէր իտիյինի միւթալէպէ էտէրէք, նի-հայէթ ճէնագէնին էլէմ ու քէտէր վէ ֆիղանլարը հիւքիւմէթ ի մահալիյէնին պիլմիլտախէլէ հալլ ու թէօվիյէօնին իճապ էյլէտիյի մուխալէմաթ վէ միւ-նագա'աթը շէտիտէյէ միւնգալիպ օլմուլ տըր: Մէ-գարիթան պիրիյի իսէ Մար'ալտա օլարըն կիպի ճէմա'աթլար վէ մէզհէպի ֆըրգալար պէյնինտէ իշ-թիւրաքը հիսս վէ իթթիհատըն հուսուլինէ պատի օլմուլ տըր: իմտի էկէր պու կէօնա միւնագա'աթ

վէ մուխալէմաթ մէզհէպ թէ'ասօիւպիւնտէն թէ-վէլիւտ էյլէմիլ իսէ, պիդ «կէնիչ ֆիքըլի» ըու-հանիլէրիմիդտէն պու թէ'ասօիւպիւ տահա գիյա-տէ թէչտիտ էտէրէք, ճէմա'աթլարըն էֆրատը պէյ-նինտէ պիւրուտէթ վէ միւնագէրէթին տուխու-լինէ օա'ի օլմալարընը տէյիլ, անճագ մուխալէսէթ վէ միւսալէմէթ ի 'ուսուսիյէնին ճէլպինէ գայսուր օլմալարընը մէ'մուլ էտէրիդ:

Պու գատարճըզ իֆատէմիդ իլէ կէօթէրմէք իս-թէտիք քի թահահիհինէ թէչէպպիւս օլուսնա մէս'է-լէտէ չօգ պիր էհէմմիյէթ եօգ իտի: Երնէ տէ Մուս-սահիհի էֆէնտինին էն հիւգ'ի վէ էհէմմիյէթօրդ շէյ-լէրտէ պիլէ իսթիգամէթի մուհաֆագա էթմէք իւզ-րէ թաօմիմ էյլէմիլ օլարըն մագսէտ ի նէճիպինի սէնա էտէրիդ, վէ լուլթէն վագը'անըն ալընը տալի թահահի էթմէսինի թէմէննի էտէրիդ, վէ անլամագ իսթէրիդ քի 'աճէպա Ատանտա պիր Լուսաուրչական կէնճ իլէ նիքեա'ի օլմուլ օլան Փրօթէթան գըզ' նիքեա'ի ընօմիլտէն էվվէլ իրա-տէսինէ մուխալիֆ օլարադ իւզէրինտէ վաֆթիդ վէ գըզ'մ այինլէրի իճրա օլուսմուլ մը տըր: Էյէր պու վագը'անըն վուգուլը օահիհ իսէ 'աճէպա մէրխասանըն թահթը իճագէթ վէ միւսա'ատէսին-տէ' մի իճրա օլուսմըն տըր: Զիւնքի պու օօն սէնէտէ պու վագը'անըն պիր գալ քէրրէ վուգուլը վէսվէսէ վէրիյօր քի, պու պիր ընօմի գաթըն վէ եա տա հէյէթ ի միւթագէ ի բուհանիյէնին իճա-գէթ ի մախսուսէսի իլէ օլույօր: Էկէր պէօյլէ իսէ պուսնա տա պիր տէյէճէք եօգ, չիւնքի օայէ ի չէհ-րիյարիլէրինտէ մէմալիք ի շահանէտէ պիլիւմիլէ էտեան վէ մէզհիպ սէրպէթ տիրլէր, անճագ քի պիլիմ տէ պիլէ կէօրէ միւթալէ'ա էտէճէիմիդ ճի-հէթլէր օլուր: Զիւնքի չիմտիյէ գատար Լուսաուր-չական քիլիսէ ֆէտէր, իպն վէ Րուհ իւլ Գուտո իօմիլտէ վաֆթիդ օլուսնաթ թուլթուպ պիր տահա վաֆթիդ էթմէյօր իտի: Էկէր չիմտիտէն օօնրա է-տէճէք իսէ, մէս'էլէ հագընտա պիլիմ տէ տիւչիւ-նէճէիմիդ թապի'ի տիր: Երնէ տէ ինճիլի քիլիսէլէր քէնտի մէպալէրինի թէքը էթմէյէճէլէր: չիւնքի անլէր էվվէլա նէթիճէ հալինտէ տուրան վաֆթիդ իլէ իշթիդալ էթմէյիպ, անճագ թէպչիր ի պէչա-րէթէ սա'յ էտէճէլէր: գիրա թէպչիր ի պէչարէթ օլմալընճա վաֆթիդ օլմադ: Պօղոս առաքեալ «Զիւրա Գրիստոս պէնի վաֆթիդ էթմէք իշիւն տէ-յիլ, անճագ պէչարէթի թէպչիր էթմէք իշիւն իր-օալ էյլէտի» տէյիւ պուլուրըր:

Թարաու

ՍԻՍՈՆ Վ. ԳԻԻՓԵԼՆԱՆ

Յաւնվար 17, 1906

ԵՐՄԵՆԻ ՂԱԶԷԹԱԼԱՐԸ

Արև. Մահալ. (Նօ. 1—3.) Յոզ. Գաղանճընան Թիւրքիստա պոլսեան էրմէնիէր արաքընտա կէշէն 1905 թէնէօր զարֆընտա նէշը օլունան քիթապար վէ զազէթալար հազգընտա մա'իւմաթ վէրմիշ տիր: Միւտտէթի մէզքիւրէ զարֆընտա 10 քիթապ նէշը օլունմըլ օլուպ, 'աթիտէքիւր տիր: 1. «Դաղանճը գեղեցկութեան եւն» Սա. մուէլ էֆ. Վարժապետեան, 2. «Թաքախտի վրայ ծանօթութիւններ» Տօգ. Յօվօ. Տ. Ստեփանեան, 3. «Աստուած եւ Բնութիւն» Սահակ քէնյ. Տէր Սարգիսեան, 4. «Կատակերը Մօրիէրի» Մ. Նա. զարեան, 5. «Դեթսեմանի» Գր. Գալստեան, 6. «Նարեկ եւ իր աշխար. Թարգմանութիւնը, Հարս, 7. «Դեռահաս Միջակերեար» Գր. Մալխաս, 8. «Թանգարան» Հ. եւ Չ. Ասատուր, 9. «Առաջին ընթերցարան» վէ 10. «1906ի տարեցոյցը», Նշան Պա. պիկեան գրատուն: Պաշտարարն Յիւ (1. 4. 7.) Թէրճէմէ, Յիւ (8. 9. 10) մէճմաւ'ա, վէ 4իւ Թէ'է-լիֆ տիրէր: Պու սօնրաքիլէրտէն տէ իքիսի (2. 6.) բիսալէ կիպի չէյլէր օլուպ, անճագ 2օր, եա'նի Սա. հակ քէն. Տ. Սարգիսեանըն «Աստուած եւ Բնութիւն» վէ Գր. Գալստեանըն «Դեթսեմանի» նամ էտէրլէր քիթապ չէքլիտէ ասօրի էտէրլէր տիրէր: —Վաղնիշ էրմէնի զազէթա միւ'էլլիֆիէրի հազգընտա մա'իւմաթ վէրմիշ տիր:

Լոյս. (Նօ. 1, 2.) Դեռնդ Վրդպո. Շարգըն 'ալիմլէրինի Բեթլիսեմէ զաղաղլայան քէվքէպին խարիզ իւթ Թապի'ա պիր չէյ օլմայըպ, անճագ 2իւհէլ, Միւլթէրի վէ Մէրիւս սէյարէլէրինին իգթիրանընտան 'իպարէթ պիր 'ալամէթ իտիյինէ տա'իր իրա'է էտիլէն պիր էֆքեարը իզահ էյլէմիշ տիր: «Բննասէր» իշպու 'ալամէթին խարիզ իւթ Թապի'ա պիր չէյ օլաղընըր գապուլ էտիյօր: —Տօգ. Յ. Թօփեան, Փրօֆ. Տէլիշին Ալմա. նիա իմփէրաթօրը հուզուրուէտա պունտան իքի սէնէ մուգատտէմ «Բիթապը Մուգ. վէ Բարեւոն» մատտէսի իւզէրինէ իրատ էթտիյի իւշ նաւթգլա. ըն մէ'ալընը վէրէրէք, Բարեւոնտա վէ Նիսուէտէ իճրա էտիլէն հաֆրիյաթտա քէշֆ օլունան առարը 'աթիզէնին Գ. Մուգատէ զիքը օլունան վագը'ա. լարըն սըհէթինի նասըլ Թապտիզ էթմէքտէ իտիք. լէրինի կէօթէրիյօր: —Միւ'էլլիֆ Բեթլիսեմէն Թաթիլ էտիլմէթի միւնասէպէթիյլէ քէնտի էտէֆինի պէյան էթտիյի սըրաւտա, անըն տէվամը իշիւն միօթօնէր. լէրին պիր չէյ եափամատըղընտան տօլայը անլէրի մաւ'ախէզէ էյլէմիշ տիր: Կէշէն հաֆթա տէտիյի. միզ կիպի, պսնըն մէս'ուլիէթի, պիզիմ զանըն. մըզմա, միօթօնէրլէրէ տէյիլ, անճագ պիզ փրօ. ճէ-

մա'աթլարընտ 'ա'իտ տիր: Պէօյլէ պիր զազէթայր իպ. գա էթմէյէ միւզթէտիր օլմատըղըմըզ իշիւն օթա. Թիլ էտիլմէտի, անճագ կէրէք զազէթա քէնտիսի կէրէք ճէմա'աթ անըն տէվամը իշիւն մաթլուպ օլան շարթլարա իթթիպա' էթմէտիյի սէպէպտէն Թա'թիլ էտիլտի, էկէր պու կիւն միօթօնէրլէր Բեթլիսեմէն հարտըմ էթմէլէր, օլ զէման մի. օթօնէրլէրտէ տա'իմա գաւսուր կէօրմէյէ հազըր պուլլուէնար անը տա «միօթօնէրլէրին օլուն» 'ատտ էթմէյէ Թէշէպպիւս էտէճէլէր իտի:

Ծաղի. (Նօ. 1, 2) Ծաղի' Կաղանդտա վէ Ծնունդ. տա 'ատէթտէն կէնիշ նաւթէլէր նէշը էթմիշ օլուպ, Կաղանդ նօմէրօսընտա մա'իւրիլէրին հէփ. օի էքքէլէրտէն, վէ Ծնունդ նօմէրօսընտա քիլէ. րին ճիւմէթի գատընլարտան 'իպարէթ տիր: Հրանտ Ասատուր՝ գատիմտէ էթմէնի էտիպէլէր հազգընտա եաղըպ կէօթէրմիշ տիր քի, 18իւնի 'աթրա տէք Տնճի 'աթրտա Սահակաղաւտա, 7իւնի 'աթրտա Ս. Վահան Գողթնացիին հէմիլիէթի, 12իւնի 'աթրտա Շահանդաւտտան մա'տա էտիպէլէր զիքը օլունմամըլ տըր: 18իւնի 'աթրտա Մարիամ Գարապաշեան զիքը օլունուլօր, վէ անտէն սօնրա 1862տէ Օրի. Նլպիս Կեսարացեան գատընլարա մախսուս օլմագ իւզրէ, Կիլիս իսմինտէ պիր զա. զէթա նէշը էթմէյէ պաշայըպ, 5-6 այ տէվամ էյ. լէմիշ իսէ տէ, Թէշվիգաթ պուլմատըղընտան Թա'թիլէ մէճպուր օլմուշ տըր: —Ու. Յ. Պէրպէրեան էֆ. «Հազիգի ֆէմինիզմ» իւզէրինէ եաղըպ, գատըն. լարըն քէնտի քէնտիլէրինի Թէշեին էտէրէք, էր. քէթէրէ ճալիպ կէօրիւնմէյէ սա'յ էթմէլէրինի Թապի'ա էտիպ, գատընլարըն էթրի Թէրագընը քէնտի քէնտիլէրինի պիր վաթըթա մաղամընտա Թանըմագըղը Թէրք իլէ, հազիգի 'ուլիլիէթլէրինի պուլարագ, անը մուհաֆագա էթմէյէ սա'յ էթմէ. լէրիլէ Թէ'մին էտիլմէյինի Թէ'քիտ էթմիշ տիր: Միւմաիլէյի' Ծաղիլին տէ պու մագօէտէ խըտմէթ էթմէք կէրէք իտիյինի Թէ'քիտ էտիյօր:

Լանկա քիլիսէսի էֆրէնճի Փետր. 4տէ սա'աթ ալաթուրգա 9լտա Պայպլ Հաուս 'իպատէթխանէ. սինտէ 'Աշա ի Րապպապանի այինինի իճրա էտէճէք տիր: 'Այինի Վեր. Հ. Ալլէն վէ Վեր. Յ. Գ. Գրի. գօրեան իճրա էտէճէք տիր:

Աւետիքէրէ պէնտ կէօնտէրէնլէր եա զարֆըն տէօրթ քէօշլէրինի մագգաա իլէ զըրփարագ, եախօտ յեւթիլի եուվարլայըպ պիր քեաղըտա սարարագ վէ իքի եանընը ալըգ պրագարագ ուճուզ ֆիլիթլէ պիզէ կէօնտէրէ պիլիլէր:

ՇՈՒՂՈՒՆԱԹ Ը ՍԻՅԱՍԻՅԷ

1906, ցուծվ. 24/3 փետ.

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Տերխա՛ապէն. Թարաֆը էշրէֆի հազրէթի փա-
տիշահիտէն Ալմանիա իմիւրաթօրը հազրէթէրինէ
պիր թէլէկրաֆնամէ ի հիւմայուն քէշիտէ, վէ
տէվրի սէնէվի ի վէլաուէթէրի միւնստէպէթիլէ
պէյանը թէպրիքէաթ պօւլուրըմը տըր: — Ճա-
նիպի շէհրիյարիտէն թէրճէմանը տիվանը հիւ-
մայուն վէ թէշրիֆաթը ռուսուսիյէ նազըրը իպ-
րահիմ վէ մա՛լիյէթի սէնիյէ ի ճէնապը միւլիւ-
քեանէ էրքեանը հարպիյէ միւշիրի Ապտ Ուլլահ
փաշա հազարաթը Ալմանիա սէֆարէթիսանէթինէ
ի՛զամ պօւլուրըլարազ մէրասիմ ի թէպրիքիյէ իֆա
զըլըմը տըր: Պու միւնստէպէթիլէ տախի մա-
զամը տէտարէթտէն վէ խարիճիյէ նազարէթինտէն
մէ՛մուրիյն ի լազըմէ ի՛զամ գըլընմը տըր: —
Ձաթը շէվքէթիմաթը հազրէթի փատիշահիյէ
'արզը թաղիմաթ էթմէք իւզրէ, իսվէճ գրալը
հազրէթէրինին հաֆիտի Փրէնս Վիլհէլմ հազրէթ-
էրի էվլէլէի կիւն շէհրիմիզէ միւվասէլէթ էթ-
մէլէ թարաֆը հազրէթի փատիշահիտէն թէշրի-
ֆաթի ի խարիճիյէ Ղալիպ պէյ էֆ. հազրէթէրի
վափօրա ի՛զամ պօւլուրըլարազ մէրասիմ ի իո-
թիզպալիյէ իֆա էտիլմիշ տիր: — Մաթպուլաթը
տախիլիյէ միւտիրի Գէմալ պէյ էֆ. հազրէթէրի-
նէ պիրինճի բիւթպէտէն նիշանը յալի ի Օսմանի
վէ հարէմի իլէ պալազը խանըմ էֆէնտիլէրէ
Չնճի բիւթպէտէն Շէֆազաթ նիշանը հիւմայունը
իհսան պօւլուրըմը տըր: — Մապէյնը հիւմա-
յունը ճէնապը միւլուքեանէ միւթէրճիմի էվլէ-
լի Գարա Թէօտօրի փաշա վէֆաթ էտէրէք, ճէնա-
զէթի Գուրու չէյմէտէ քեա՛ին գոնաղընտան Նէնի
քէօյէ նազլ իլէ մէրասիմի մախսուսէ իլէ տէֆն
օլունմը տըր: Միւշարիլէյիին մէտարիֆի թէտֆի-
նիյէթի ճէյպի հիւմայունը միւլուքեանէտէն ի-
նայէթ ու իհսան օլունմը տըր:

Վէլայա՛նը շահա՛ն. Սէլանիք վիլայէթի մալիյէ
միւլֆէթթիլիյինէ Մուսուլ Տիւյունը Ուսուսիյէ
նազըրը Ֆայիզ պէյ, վէ Մանասթըր մալիյէ միւ-
լֆէթթիլիյինէ պալըզիսանէ նազարէթի միւլֆէթ-
թիլի Ոսկան էֆ. թա՛հին պօւլուրըմը տըր: —
Վիլայաթը շահանէտէ էն պէօյիւք մէ՛մուրտան
էն քիւլիւլիւնէ գատար ճիւլէթինին տա՛իմա
ամալը հազրէթի փատիշահիտէն պուլունան յա-
տալէթէ թէվֆիզի հարէքէթէ տարֆը մէտա՛ի

էլլէմէլէրի գըմնըտա թէպիլիզաթը մախսուսէ
իճրասը մէրճի՛ի ա՛իտինճէ տախիլիյէ նազարէթի-
նէ իշար գըլընմը տըր: — Տէտէ ազաճ, Պասրա,
Էօքիլէհիր, Գըվալա, Գուսուսը շէրիֆ, Թարապու-
սը շամ, Եաֆատաքի Պանգը Օսմանի շիւլէլէրի
հիւքիւմէթի սէնիյէ հիւսպընա ազլէ նազիյա-
թընը իճրա էթմէքտէ օլաղպուրընը մէ՛մուրիյն ի
մալիյէ թէպիլիզի մէրճի՛ինտէն Սէլանիք վիլայէ-
թինէ իշար գըլընմը տըր: — Տախիլի վիլայէթ-
տէ իփէքճիլիյին թէտէնիտէն վիզայէթի գըմնը-
տա, մէմալիքի էճնէպիլէտէն Սէլանիյէ կէլէճէք
իփէք պէօճէյի թօխուսարը պիր գօփօթի մա՛րի-
ֆէթիլիյէ պիլ մու՛այէնէ էմրազտան սալիմ օլունա-
րըն իտիւալընա միւսա՛աուէ էտիլէճէք վէ մա՛լուլ
պուլունանլար իտիւալ օլունմայաճազ տըր:

Մի-Բիւնէլլիէ. Շէհրիմիզտէ պուլունմազտա օ-
լան Հապէշ հէյ՛էթի մախսուսէթի կէլէն փէնշ-
չէնպիհ կիւնիւ շէհրիմիզտէն միւֆարազաթ էլլէ-
միլլէր տիր: Հէյ՛էթի մէզքիւրէ բէ՛իսի ձէն:
Մաշաշայա պիրինճի վէ Աթօ Այիլա Մարիամփա-
շա իլէ Ապու Պէքիւ էֆէնտիյէ իքինճի բիւթպէ-
տէն նիշանը Օսմանի ինայէթ ու իհսան օլուն-
մը տըր: — Տէֆթէրի խազանի նազարէթի ճէ-
լիլէթիլէ իտարէլէրինճէ ալընան խարճարլէ պէ-
րապէր էսհապը միւրաճա՛աթ թարաֆընտան չը-
գարտըլաճազ գալալարտան ալընան խարճլէ էֆ-
րասը էհալի ճանիպինտէն ախզ ու իթա մու՛ա-
մէլաթընտա պէյն սէնէաի գուլանըլմամաթը հազ-
գընտա թէապիրլէր իթթիլազ էտիլմիշ տիր: — Մի-
լանտա քիւլաու օլունմազ օթրկիտէ պիր Օսման-
լը փալիօնը պուլունմազը կիպի, տիւյունը ռու-
մուսիյէ իտարէսիլլէ Անատօլու շիւնտըֆէր գուս-
փանեաթը թարաֆընտան տախի պիր փալիօն
վիւճուտէ կէթիլլէճէք տիր: — Կէրէք չիֆթճի-
լէր վէ կէրէք սա՛իւր էֆրատ թարաֆընտան պուլուն-
տան պէօյլէ գուհուր էտէն իխթիլաֆտան տօլայը
մախքէմէլէրէ միւրաճա՛աթ օլունտըղը հալտէ, ֆա-
"իզի նիզամիտէն գիյատէ ֆա՛իզ հիւրիւտիւլմէ-
մէսի, վէ պու կիպի միւրապահաճըլար հազգընտա
լազըմ կէլէն մու՛ամէլէնին թաթպիզի էմր պու-
լուրըմը տըր:

Փը. ճէմա՛լիւ. Մա՛էթթէ՛ն օթրկ անլայօրը զքի
Բիւլա՛նըն ապօնէլէրինտէն նիշէլէր հալա քէնտի
պօրճարընը էտա էթմէմիշ տիրլէր: Փրօֆ. ձէ-
ճիգեան արզու էտէր քի Բիւլա՛նա պօրճարը պու-
լունանլար տէյնլէրինի քէնտինին տարէթինէ, հա՛-
նի Տէրիսա՛աուէթտէ Րօպիլթ գօլէճտէ Փրօֆ. Յ.
Հ. ձէճիգեանա իրօալ էլլէյէլէր: Իւմիտ էտէրիզ
քի մէզքիւր ապօնէլէր պու պօրճըն էտալընը

ախլագի պիր վազիֆէ 'ատտ էտէրէք տէրհալ քէն-
աի պօրճլարընը միւմախլէյնէ կէօնտէրէճէք տիր-
լէր: — Կէլէն հաֆթա Մանգու-Ֆէնին Հայ-Բօզ.
Թղթակիցի Կէտիկ փաշատաքի Ինճիլի ճէմա'աթըն
Աֆրիգա փուլփէրէօթլէրինէ Ինճիլ վա'զը իչիւն
ի'անէ էթմէօթին թաղպին Եօլու իֆատէտէ պու-
լունմուշ իտի: Միւմախլէյն պէշարէթին թէպչի-
րինէ տա'րր քիլիօէնին վազիֆէօթի նէտէն 'իպա-
րէթ օլտըղընը տահա էօյրէնմէմիշ տէյիւ կէօրիւ-
նիւյօր: Մատթ. 28. 19ը տիգզաթլէ միւթալա'ա
էթմէօթին քէնտիսինէ թալօթիէ էտէր իզ: — Պայ.
պըլ Հառու ճէմա'աթընը 1905 օէնէսի գարֆըն-
տա վէրտիյի բուհանի ի'անէ 11,655 զրշ.ա պալիզ
օլմուշ տըր:

Հայ Լաւ. ճէմա'աթըն. Կէլէնլէրտէ պա'զը Էրմ.
ղաղէթալար Երուսաղէմ վանքընտան Տատեանլա-
րա մախսուս աթիգ զիգըյմէթ պիր Աւետարանըն
զայ' օլտըղընը, վէ օօնրա «Բաշապօրճ» Մկրտիչ
Եպիսկոպոսըն 1,300 սէնէիք պիր Աւետարանըն
զայ' օլտըղընը իտտի'ա էթմիշլէր իօէ տէ, Կիլի-
կիանըն Ս. Կաթողիկոսը պուշու թէքզիպ էթմիշ,
վէ օլ րիվայէթլէրին պիէօաօ օլտըղը թէպչիյիւն
էթմիշ տիր: — Երուսաղէմ վանքընըն հիօապա-
րընա պաղաճագ օյան հէյ'էթ իճթի'ա էթմիշ
տիր: — Հալէպ ճէմա'աթըն միւ'թէպէրանընտան
Բըզգուլլա'է Էֆ. Խանճընան, քիլիօէյէ 1,500 տրմ.
օըզլէթինտէ կիւմիւշտէն պիր ալիգօ հէտիյէ էթմիշ
տիր: — Երուսաղէմ միաբանլարընտան վէ փաթ-
րիք վէքիլի Տ. Ներսէս Արքեպօ. Գէօրգեան 77
սիննինտէ օլտրագ վէֆաթ էթմիշ տիր: — Խառն
Ժօղ. Կրօն. Ժօղըն թէքիֆի իւզէրինէ, Էկիսին
Առաջնօրդ վէքիլի Տ. Կօրիւն վրդ.ի, քէնտի մէ-
մուրիյէթինէ Էազըլժայան իօան գուլլանտըղը,
[Էանի մարուֆ պէնտլէրի նէշը էթտիլի] վէ փաթ-
րիգլսանէնին էմրլէրինէ իթա'աթ էթմէտիլի իչիւն
մէ'մուրիյէթինտէն ազլ էթմիշ, վէ թէլէկրաֆլէ
քէնտիինի Տէրիսա'ատէթէ Հաղըրմաղա գարար վէր-
միշ տիր:

Դա'թիօթ ճէմա'աթըն. Կ. Փաթրիգ Սապաղեան
հազրէթլէրի Բօմատա Փափա հազրէթլէրի թարա-
ֆընտան զապուլ օլունտըղը օըրատա պիր նութգ
իրատ էտէրէք, Էրմ. Գաթ. թէպա'աթընըն հէր ան
նա'իլ օլտըղլարըն էլթաֆ ու ինայաթը Փատիշա-
հիտէն իօանը շիւքրան իլէ պահա էյլէմիշ տիր:

Բոս ճէմա'աթըն. Հապէշիթան մէլիլի Մէնէլիք
հազրէթլէրի, Փաթրիգ հազրէթլէրինէ Հապէշիթ-
թան Եըլտըզ նիշանընըն պիրինճի տէրէճէսինի, վէ
փաթրիգ վէքիլի իլէ Սինօտըն քեաթիպինէ 'այնի
նըլանըն իւչիւնճիւ տէրէճէսինի իօան էթմիշ օլ-

տըղը հալտէ, փաթրիգ հազրէթլէրի տէ միւշարի-
լէյնէ Գրիօտոօըն զիգըյմէթ պիր Բէօմինի իրօալ
էյլէմիշ տիր: — Իսքէնտէրիյէլի զէնկին պիր Բուս
1,500 իրա օարֆ էտէրէք, Լարնաքատա պիր զըզ-
լար մէքթէպի թէ'սիս էյլէմիշ տիր: — Փաթրիգ
հազրէթլէրի Եօլուն օէֆիրինին զէվճէ ի միւհ-
թէրէմէսինէ Մուգ. մէզարըն ալթօն խաչընը իհ-
տա էյլէմիշ տիր: — Մատաթ Էլէնի Զարիֆի 1902տէ
քէնտի թէ'ալիւզաթընա վէ պա'զը քիլիօէ վէ միւ-
'էօօէսաթըն խայրիյէյէ պէօյիւք մէպաղլար թէրք
էթտիքտէն մա'տա, Շիլիտէ պիր խաթթախանէ
թէ'սիս իչիւն 2 միլիօն Փր., վէ անըն թէֆրիշի
իչիւն 600,000 Փրգ. վաօիյէթ էյլէմիշ իտի: Պու
մէ'էլէ Փաթրիգլսանէճէ թէքրարէն մէվգու'ը պահա
օլմուշ տըր:

Թա'հին. Աւետարանի 35ճի նօմէրօնտա Զէյ-
թունը Աւետիս աղա Շանլըյանըն իօմի սէհվէն
«Գընլընան» Էազըլմըշ օլտրագ թաօհի'ի քէյֆի-
յէթ էտիլի:

ԹԻԻՃԱՐԻՑԷ		ՀԻՐԱ 100 ՂՐՆ.ՏԱՆ	
Պապապ օգգա	փր.	Շէ'էր գանթար	ղրշ.
Անտուրու սէրթ	39-39½	Թըրիէօթէ	79-81
Անտուրու ա'լա	42-42½	Բուս	—
Ուն	չուվալ	Գահվէ 100 օգ.	6½-7 լր.
Գըրմա ա'լա	75-76	Փէրէն չուվալ	ղրշ.
Էնգա. Գօն. գըր.	75-76	Մըսըր	80-81
Օտէսա	93-95	Ինկիլիզ	108
Մարսիլես սէրթ	—	Բիգօն	Փր. 42½
» Էռուշագ	—	Ճափօն	142
Արէս օգգա	փր.	Ճալին. թաղլ. ՂՐ.	130
Անտուրու Ա.	27½-28	Փա'սի օգգա	—
» Բ.	26	Ատան խրճ. ալէմ	7
» Գ.	25-	Աֆէօն օգգա	—
Մըսըր օգգա	փր.	Գա. Հիս., Պալէ.	108-112
Իզմիտ	—	Յառաւիւ	100 օգգա
Սէլանիք	—	Գարա Տէնիզ	185-195
Թիֆլէ օգգա	ղրշ.	Սէլանիք	255-260
Էնգարէ, Եօզղտ.	17-17½	Պուլլարիանըն	—
Են օգգա	ղրշ.	Սառա օգ.սը փր.	102-103
Անտուր. գըրփմա	7	Նօրոպ օգգա	փր.
Կալ չիֆիլ թէնէ.	ղրշ.	Անտուրու	48-50
Բուս, փիացալըզ իչին	37	Պալըքէօր	58-66
Իխրաճաթ իչին	28½	Մէրօին	—
ՍԱՐԻԱՅԻՑԷ		Էնգա'ը Միւկէտէ	Լ. 0. 101 31
Շաք Տէմիլ Եօլու Թա'հիլաթը		Յընգ.	142 75
Ա. Բրէտի Յօնիյէ Էթիպիլէն		»	329
Բ. " "		»	274
Պանգ Նաթիսալ աը կըն		»	433
Մէմիւրէ	ղրշ. 108 03	Գրիմից	ղրշ. 50 34
Մէթալիք	" 104	Լիւս Ենիիլից	109 34
Կիւմիւշ Ուֆ-գըլէք	104 5	Կիւմիւշ մանէթ	" 67
Նափօն	ղրշ. 87 24	Գա'իմէ	" 8 77

Ի ԱՐԻՃԻՑԷ

Գրալ Գրեթեյնըն ձեռնը. Տանիմարգա գրալը տօգուգունճը Գրիսթիյան՝ Փաղար էրթէօի կիւնիւ սէքթէ ի գալպտան վէֆաթ էթմիշ տիր: Գրալը միւշարիւնէն էօյլէտէն էվվէլ էքեապիր ի մէ՛մու-րիյնի գապուլ էթմիշ վէ պիրազ իսթիրանաթ էթմէք իւզրէ, եաթաղա կիրմիշ տիր: Սա՛աթ իւշ րատտէլէրինտէ քէրիմէօի վէ Ռուսիա իմփէրաթօ-րը հազրէթլէրինին վալիտէօի փէտէրինին րա-հաթօզը օլտըղըն պիրտիյնտէն, օտաօքնա կիր-միշ, վէ անը օ գատար ֆէնա հալտէ պուլմուշ տըր քի տէրհալ պիւթիւն 'ա՛իլէ ի գրալը էրքեանընա խապէր վէրմիշ, վէ անլէրին պա՛ղըլարը անճադ միւթինն գրալ իքմալը էնֆաօ ը հայաթ էյլէտիք-տէն օօնրա, եէթիշէպիրմիշլէր տիր: Միւթէվէֆ-ֆա էվրօֆա գրալարընն սիննճէ էն պէօյիւշիւ օլուպ, 88նճի եալընը պիթիրմէյէ 2 այտան ան-ճադ պիրազ զիյատէ պիր միւտտէթ գալմըշ իտի: Միւշարիւնէն միւթէվէֆաթ Գրալիշա վիզթօ-րիատան պիր օէնէտէն զիյատէ պիր միւտտէթ էվվէլ տօղմուշ իտի իօէ տէ, միւշարիւնէն գա-տար ուզուն միւտտէթ իճրա ի հիւքիւմէթ էթմէ-միշ տիր: Միւշարիւնէն վէֆաթըլէ իօվէճ գրալը Օսկար էվրօֆա հիւքմտարարընն սիննճէ էն պէօյիւշիւ օրրաքնա կէշմիշ, վէ իմփէրաթօր Ֆը-րանշ Եօզէֆ օիննճէ անտէն օօնրա կէլմէքտէ պուլուշմըշ տըր: Խանէտան ը գրալի էրքեանընն տահա քիւշիւք պիր չիւպէոինէ մէնսուպ օլուպ սոնսալի ի հիւքիւմէթէ 1863տէ գա՛րմ օլմուշ տըր: Սէլէֆի եէտիննճի Ֆրէտէրիգին վէֆաթըլէ խանէտան ը գրալինին տօղրուշա օլան էրքէք իւ-լալէսի մահվ ու միւնգարիգ օլմուշ տըր: Միւշարի-լէնին եէրինէ կէշէն էն պէօյիւք օլուպ Ֆրէտէրի-գին 4 օզլու իլէ 4 գըզը վար տըր: Իքիննճի օլուպ Եօնան գրալը Եօրկի տիր: Գէզալիք միւշարիւն-հին Փրէնս վալտէմար իսմինտէ Յնճիւ պիր օզլու վէ իւշ քէրիմէսի տալի վար տըր: Էն պէօյիւք քէրիմէսի ինկիլթէրա գրալիշաօը Ալէքսանտրա, իքիննճի Զար հազրէթլէրինին վալիտէօի տիր: Նօրվէնիա գրալը Հադօն միւթէվէֆա գրալըն հաֆիտի տիր: Տանիմարգանն օէքէնէօի 1901տէ 2½ միլիօն իտի, վէ անըն եէկեանէ խաքիճի միւս-թէմիքեաթը Կրօէնտլանտիա, Իսլանտա վէ ագ-օա ի չիմալտա Ֆագօգ ատալարը վէ դարպի Հինտ ատալարընտան իւշիւ տիր:

Փա- Գրեթեյնը. Կէշէն հաֆթա Սալը կիւնիւ գրալ Ալֆօնսըն իօմի կիւնիւ օլուպ, օլ կիւն զի-յաֆէթ վէ շէնլիքլէր իճրաքնա մօլխաօքէ պու-

լուշտըղընտան, գօնֆէրանս օլ կիւն 'ադա ը իճթիմա՛ էթմէմիշ տիր: Էլճէղիւրէնին պէլէ-տիլէ տա՛րէթիւտէ էճնէպի մուրախաալար իլէ էրքեան ը մա՛րիշթլէրինէ պիր զիյաֆէթ վէ-րիմիշ, վէ էօյլէտէն օօնրա Ալմատօրա տուգաքը պիր Իսփանիա հարպ սէֆինէսինտէ պիր զիյաֆէթ վէրիպ, պուշտա Խիւֆէրա իտիւվէյի էճնէպիլէ Ճիպրալթար վալիօի վէ գօնֆէրանս մուրախաա-լարը իլէ պէրապէր սա՛ր պիր թագըմ գէվաթ հազրը պուլուշմըշլար տըր: Զարշէնպի հիւնիւ գօնֆէրանստա էսլիհա գալաքճըղըղընն մէն՛ի ի-շիւն թանգիմ էտիլմիշ օլան լա՛հիանըն 18 մատտէ-սի իթթիֆազ ը արա իլէ գապուլ վէ թաօտիգ էտիւ-միշ տիր: Պու մատտէլէր թաօտիգ էտիլմէք իւզ-րէ, Փա հաքիմինէ կէօնտէրիմիշլէր տիր: Պու օէպէպտէն գօնֆէրանսըն չիմտիլէ գատար իճրա էթմիշ օլտըղը իշլէր՝ գօնֆէրանսըն պիր հիւնս ի նէթիճէյէ իգթիրան էտէճէյինէ տէլալէթ էտէր: Մէշհուր պիք տիպլօմաթըն տէտիլի կիպի, Գօն-ֆէրանս միւսա՛րա պիր քիւրէ ի հավա մէյտանա կէթիւրէն ա՛լա նալթըլար իլէ քիւշատ էտիլմիշ, վէ օ զէմանտան պէրու օլ քիւրէ ի հավայը իխլալ էտէն հիշ պիր հալ վալգու՛ պուլմաճըշ տըր, վէ մուգարէնէթ վէ հիւնս ի ամիգիշ վէ մուհապպէթ իշիւն 'ուսուլի պիր էմէլ ու արգու վար տըր: Վազա՛ա տահա մուհիմ մէ՛քլէլէր հէնուգ գա-րարալտըրըլմաճըշ իօէ տէ, պու տիպլօմաթըն իթմինանընա կէօրէ, Եմէզքիւր մէս՛էլէլէր ա՛լալը վալիմէ վէ սուլի ու միւսալէմէթի մուխաթարա-յա իլգա էտէճէք աղըր իխթիլաֆաթ գուհուրընա պա՛րա օլմայանագլար տըր: Իթթիլապ օլուշան մուգարէրաթտո Ֆրանսա վէ Իսփանիանըն միւս-թա՛մէրէլէրինին Ֆաօա հէմճիվար օլանգըմը իւ-գէրինտէքի հուտուտա պօյուշտա Ֆաօա գալաք է-լիհա իտխալընն էմի ի մէնինտէ Ֆաօա իֆա ի մու՛ալէնէթ էթմէլէրի գարարիլը օլմուշ տըր: Փէնճէնպի հիւնիւ Իսփանիա մուրախաալարը Ֆաօտա վէրկի ուսուլընն իսլահնա՛ ալագատար մէ՛քլէլէրին պիր ֆիհրիսթինի՝ 'արզ էյլէմիշլէր տիր, վէ վէրկիլէրնէ թէպտիլաթ, եախօտ եէնի վէրկիլէրին իհտաօ վէ թարնը 'ատաթ ը գատիմէ-յի տէյիւմէյէ, եախօտ իվալաթը իխլալ էտէճէք պիր թէպտիլաթ իճրա էտիլմէքօիլին մէվզը՝ ի իճ-րայա գօնուլմաքը գարարիլը օլմուշ տըր: Պա՛-տէհու պիւթիւն մէ՛քլէլէ Ֆաօլը մուրախաալար իլէ օա՛ր ալթը մուրախաալարտան միւրէքքէպ պիր գօմիլիօնա իհալէ էտիլտի: Իշպալ գօմիլիօն պու պապտէ պիր մազպաթա թանգիմիլէ մէճի-սին նաղարը թաօվիլինէ՝ 'արզ էտէճէք տիր:

Մ. ԱՆԴՐԵՄՈՎ. Ամերիկայի մեծագույն ժողովրդական պարզ գրականության ինկվիլիդ Ամերիկայի իլե ալ-բրուլ՝ օլան Ալաբամայի մասում էլայլեթիլե տե-րեճեկսինե թեթիլ՝ էտիլմեմիլ եկեկանե գալա գը-թ'առը գըսմը Արիզոնա, Նիւ Մէքսիգո, Օգլահոմա վե ինտիլն թեթրիթօրիլեթինին միւսթեվի օլաղգ-լարը ազատ մոր։ Ախիրէն Ամերիկայի մեծագույն մեծիսինտե գալալ վե թառաիլ օլաւան պիր գանուլ լա'րիառը մուճեկիննե, Արիզոնա իլե Նիւ Մէքսիգո պիրլեշտիլեթե պիր էլայլեթ վե տիկիլ իլի էլայլեթ տալի պիրլեշտիլեթե, տիկիլ պիր էլայլեթ հալընա իլիլալ օլաւմըլ տըր։ Ա-րիզոնա թեթրիթօրիլե էլալիսի՝ քէնտիլեթ Ամե-րիկայի վե պեյալ օլաղգլարը հալտե, Նիւ Մէքսի-գո էլայլեթիլ էլալիսի իսիանեօլմա միւսթեթիլմ Մէքսիգոլար իլե Մեյլեթիլեթին միւսթեթեպ օլ-աղգլարընտան, պուլնա չիտոթիլե մուլալեթիլեթ էթմեթտե տիլեթ։ Անլեթ պիլթապիլ՝ միւսթա-գիլ պիր էլայլեթ օլաղգլըլ արղալեյօրլար իսե տե, թեթրիթօրիլեթին պիրլեշտիլեթիլ միւսթեթիլ էլիլն պիր թաղըլ մեպեպլեթ վար տըր քիլ րե'րիսի հիւթիլմեթ անլեթիլ չիտոթիլեթ իլիլալ միւսթեթ-տե տըր։ Ամերիկայի գանուլն ը էառաիլ մուճեկին-նե, հեթ էլայլեթին պեյիլեթիլիլնե, քիլեթիլեթ-յիլնե պաղլմայարալ, ա'հան մեծիսինտե 2 վեթիլ պուլուլուլ։ Սօն թահրիլ ինուֆուլա կեթեթ, Արիզոնանը 123 պիլ, Նիւ Մէքսիգոնըն ալիլ 195 պիլ ինուֆուլա ը էլալիսի վար տըր քիլ պիլ-լիլալ 318,000 ինուֆուլա ը էլալիլեթիլ վար տեմեթ տիլ։ Էլիլ պուլնլար էլայլեթիլ մաղամընտա գա-պուլ էտիլեթեթ օլուլ իսե, ա'հան մեծիսինտե 4 վեթիլեթիլ պուլուլնալալ 7 միլեթնտան զիլալտե ինուֆուլա օլան Նիւ Սօրգ վե ալթը միլեթնտան զիլալտե ինուֆուլա օլան ֆէնսիլվեթիլա էլայլեթիլ-րիլնին տալիլ մեթիլալ մեծիլտե անալ իլիլեթ վեթիլեթիլ օլալալ տըր։ Օգլահոմա վե ինտիլն թեթրիթօրիլեթինին մեծմուլ՝ ը ինուֆուլա էլալիլե-րիլնին մըգալարը 790,000 էլալիլ օլալար։ Պու-գանուլն լա'րիառը տահա ա'յան մեծիսինտե գա-պուլ վե թառաիլ էտիլեթեթ տիլ, վե ա'յան մեծի-սինին անը թառաիլ էտեթեթիլ փեթ չիլալիլի տիլ։ Ֆիլիլիլիլն առալարընըն ճալիլիլալ առալմալ պալընտալիլ միւսթեթիլ չալ'առընա տա'ր Նի-Սօրգ Սեյ ալար քիլ, Պու հիլեթիլ հիլ չիլալիլ եթ քիլ վալիլիլթընտա ճեթ ու թեթիլ օլալա-նալ իսե տե, պու չալ'անըն զուհուլալ վե պա-ղը տեթեթե անա ինանլմալը՝ Ամերիկայիլարըն Ֆիլիլիլն առալարընա տա'ր քէնտիլ էթեթարա-լընը թեպալիլ էթմեթտե օլաղգլարընա տելալեթ

էտըր։ — Չիլտե Ամերիկայի էլեա վե էթթըլա-սընը սաթըն ալմամալ իսուլալընտա Չիլի թաթիլեթիլ վեթիլեթիլ գաթար Չիլտե Ամերիկայի էլեա ու էթթըլալընըն սաթընը 0/0 70 մըգալարընտա թեթեթիլ էթթիլ տիլ։ Էլեթիլմ Ամերիկայի Ամերիկայի ալալընը թեթիլ ու միւսթալալալ էթմեթտե օլան Չիլիլ մե'մուլար պուլուլ-աղղընտան գալիլ քիլ Մ. Ամերիկայի էլեա ու էթ-թըլալընըն սաթըլմալընա գալարըն չըգալարընա միւ-մանալալըն պեթ թարալ էտիլմեթիլ իլիլն պիր եթ պուլուլնալալ տըր։ — Ճէն. Ճօգեթ չուլիլը վիլալ էթթիլ տիլ։ Միւսթիլեթիլ մաղթեթիլ պիր զալ օլալ, պիր չօգ մուլարեպեթիլալ պու-լուլմըլ տըր։ Միւսթիլեթիլ ա'հան մեծիլալ ա'ղա-սընտան օլալ, զալեթիլ միւսթեթեթ վե միւսթե-պեթ պիր զալ իսիլ։

Ինկվիլեթիլ. Ինկվիլեթիլալ 670 մեպ'ուլալ մեծիլալ ա'ղալընտան անալ 4իլ տահա ինթի-լալ էտիլմեթիլ տիլ։ Իլիլ սըրալալ իլիլ տա'րիլ ի ինթիլալիլեթեթ ա'յան ալալեթիլ ինթիլալ էտիլ-միլ, վե պիր մեպ'ուլալ տալիլ ինթիլալ օլալալըն իլիլն վեթալ էթթիլ տիլ։ Լօնտալ տա'րիլ ի ին-թիլալիլեթիլին պիրիսինտե ինթիլալ էտիլմիլ օլան մուլալալալալալ պիր մեպ'ուլալ՝ Մ. Պալ-ֆուլըն լեհիլալ իսթիլալ էլիլմիլ, վե Մ. Պալֆուլ տալիլ էսպալ վե միւսթալալ ը 'ուլալմիլեթիլ մեպիլ, միւսթիլեթիլ թեթիլիլ գալալ էթթիլ տիլ։ Հիլ չիլալիլ եթ քիլ պալ վեթիլ թալըլ փեթ լալըլ վե միւսթիլ օլալըլ վեթիլ, փալա-մեթիլ ա'ղալընա ինթիլալ էտիլեթեթ տիլ։ Պիլալ լիլալալար պուլ գալար պեթիլալ պիր էթթիլեթեթ նա'լ օլալալարընը իսթիլ ու իս-լալարընտան կեթիլմեթիլալ իսիլ։ Էլեթիլ մեպ'ու-սան մեծիլալնտե 155 մուլալալալալալ ա'ղա պուլուլնալ, պեթիլ պուլ սըրալալ պիր իլիլ ա'ղա տահա 'իլալ օլալալիլիլ։ Հիլեթիլմեթ թարալ-ալըն սալըլան իլալալալ ֆըրգալընա մեթուլ մեպ'ուլալար 84 նեթիլ տիլ։ 670 ա'ղանըն միւ-սթեպալընըն հեթիլ, եա'նի 430 լիլալալ վե 'ալմեթ սընթը ֆըրգալարը մեպ'ուլալընտան միւ-րեթեթ տիլ, վե լիլալալ ֆըրգալար մեծիլալալ սա'ր ֆըրգալար մեպ'ուլալընըն մեծմուլ իլալ-րիլն 100 իլ լալ էթթիլեթիլ մալիլ օլալալ տըր։ — Իլիլալեթիլ կեթեթ, գալ էտալընա՝ զըլ նեթեթ-տեթ միւսթիլալ պուլուլմալալալ տըր։

ԻՍՄԱՆՊՈԼՏԱ

Ա. ՅԱՅԵՐ ՊՈՅԱՆԵՐ ՄԱՐԴԱՆՈՐԵՐԱ ԲԱԳ՝ ՕԼՈՒՄԵՐԵ
Ֆիլանանթրոպիկ Եօգուլը Ամերիկայի խան